

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλλ. σπουδῶν,
ἀξιοθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ'. Ὀλυμπιάδος,
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΥΣ

1889

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ
ΚΑΤΑΒΛΕΤΟΥ
ΑΥΤΟΥ ΑΡΙΘ.

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 6. - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 8.

ΑΘΗΝΗΣ

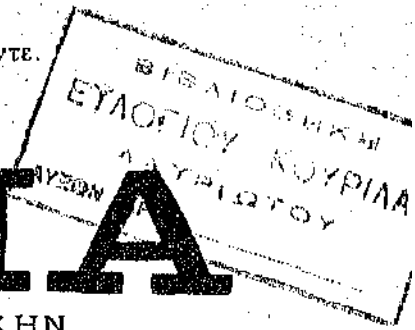
ΕΚΔΟΤΑΙ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΝ Τῃ ΟΔῳ ΠΑΡΟΡΘΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΡΙΘ. 12 ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑΨΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΙΙ'

Συνδρομή Ετησία: Έν' Ελλάδι φρ. 12, εν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρροται ἄρ. 24 Δεκεμβρίου 1889. ἄρ. 1 Ἰανουαρίου ἐξῆς. Ἐσοδα καὶ εἰσφορὰι εἰσπραττομένηται ἀπὸ τῆς Πρυτανείας ἀρ. 12.

Ἡ ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΑΡΣΑΙ

[Σπάνιον παράδειγμα φιλολογικῆς μετριοφροσύνης ἔδωκεν ἐσχάτως ὁ δάσκαλος δραματικῆς κριτικῆς φραγκίσκος Σαρσαί, παραιτηθεὶς τῆς ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ὑποψηφιότητος αὐτοῦ, καίτοι ἡ ἐκλογή του ἦτο ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένη. Τοῦς λόγους τῆς παραιτήσεως ταύτης ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεὺς ἐξήγησε δι' εὐφυΐας καὶ φιλοσοφικωτάτου ἄθροισμα, τὸ ὁποῖον παραθέτομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας.]

Ἡ ἔδρα τοῦ Ὄξιδ' ἐκνωθή ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Τινὲς ἐκ τῶν μάλλον ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ σωματείου ἔσχον τὴν τιμητικὴν ιδέαν ν' ἀποβλέψωσι πρὸς ἐμὲ καὶ μ' ἐκάλεσαν νὰ κατέλθω εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐκλογῆς. Ἐννοεῖτε ὅτι αἱ προτάσεις αὗται με συνέκλιναν καὶ με ἐτάραξαν βαθέως. Ἐπὶ πολὺ ἐδίσασα τί ἔπρεπε νὰ πράξω ἀλλὰ σήμερον ἔλαβα τὴν ἀπόφασίν μου καὶ ἐάν ἐκμυστηρεύωμαι τὰς ἀνησυχίας μου εἰς τοὺς ἀναγνώστους τῶν Χρονικῶν⁽¹⁾ πράττω τοῦτο διότι ἐξ ὅλων τῶν ἐφημερίδων εἰς τὰς ὁποίας γράφω εἶνε ἐκείνη μετὰ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ὁποίας αἰσθάνομαι ὅτι διατελῶ εἰς μεγαλειτέραν οικειότητα ιδεῶν καὶ αἰσθημάτων. Τοὺς θεωρῶ ὡς φίλους καὶ εὐχαριστοῦμαι νὰ συνομιλῶ μετ' αὐτῶν ἐλευθέως.

Δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συνειθίζουσι νὰ ἐκτοξεύωσιν εὐκόλα ἐπιγράμματα κατὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας· πάντοτε ὠμίλησα περὶ αὐτῆς μετ' εὐλαβείας καὶ μετ' ἐκτιμήσεως. Πολλάκις εἰς τὸν βίον μου μου συνέβη νὰ γράψω κατ' ἀκαδημαϊκῶν ἀλλὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀνεκαθεν ἔτρεφα βαθὺν σεβασμόν. Ἦνεν μετὰ τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας ἐν τοῖς γράμμασι τὸ μόνον ἔδρυμα, τὸ ὁποῖον συνδέει τὴν Γαλλίαν πρὸς τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα καὶ διὰ μέσου τῆς Ἐπαναστάσεως συνεχίζει τὴν ἄλυσιν τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων. Ἀπολαύει ἐξαιρετικῶς γοήτρου μετὰ τῶν πλείστων λογίων καὶ πάντων τῶν φιλογράμμάτων.

(1) Τοῦ περιοδικοῦ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδημοσιεύθη τὸ ἄρθρον.

Καὶ οἱ ἐπιμονώτεροι σαρκασταὶ ἀναγκάζονται νὰ βυολογήσωσιν ὅτι ἀν περιλαμβανῆ μικρὸν ἀριθμὸν ἀνθρώπων ἀναξίων λόγου, ἀριθμεῖ ὅμως ἐν τοῖς κόλποις τῆς τῆς ἐπιφανεστέρως προσωπικότητος τῆς πατρίδος μας. Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμάς υἱός, ὅστις ἀφ' οὗ κατερινωέθη τὴν Ἀκαδημίαν, κατέληξεν εἰς τὸ νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του, ἔλεγεν εἰς ἀπάντησιν τῶν μεμφόμενων αὐτῶν διὰ τὴν παλινουθίαν ταύτην:

— Τί τὰ θέλετε; Ἦνεν πάντοτε εὐχάριστον ν' ἀποτελῆ τις μέλος σωματείου, τὸ ὁποῖον ἀριθμεῖ 40 μόνον μέλη.

Ἡδύναντο νὰ προσθήσῃ ὅτι ἐκ τῶν τεσσαράκοντα αὐτῶν μελῶν, τριάκοντα ἢ καὶ τριάκοντα πέντε εἶνε περιώνυμοι, διακρίνονται ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐν ταῖς τέχναις, ὡς βήτορες, ἐν τῇ πολιτικῇ, εἰς τὰς αἰθούσας, πάντες δέ, ἀκόρη καὶ αὐτοὶ οἱ ὅλως ἀγνωστοί, εἶνε ἄνθρωποι καλοκατεθραμμένοι, μετὰ τῶν ὁποίων εὐχαρίστως συναντᾶται τις τὰς ἡμέρας τῶν συνεδριάσεων καὶ ἡμιεῖ ἐν ἐλευθερίᾳ.

Τὴν ιδέαν ταύτην οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ ὑποστηρίζω ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ. Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη μεταβαίνω τακτικώτατα εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν ἐπισήμων δεξιῶσεων διὰ ν' ἀκούσω εἰς μίαν γωνίαν, ἡ ὁποία ἐκ παραδόσεως κατέστη ἰδική μου καὶ τὴν ὁποίαν μοῦ φυλάττουσι οἱ συνήθεις ἀκραταί, τοὺς λόγους τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ καὶ τοῦ δεξιουμένου αὐτὸν ἀντιπροσώπου τῆς Ἀκαδημίας· τὴν ἐσπέρην ὠμίλων περὶ αὐτῶν ἐν τῷ τύπῳ καὶ τοὺς ἀνεγίνωσκαι, προσπαθῶν νὰ ἐξέχω ὅτι μάλλον ἐτίμα τὸ εὐγενὲς σωματεῖον.

Δὲν ἐκαλυόμην λοιπὸν οὔτε ἐστενοχωροῦμην ἀπὸ δηλώσεως, ὁποῖαι αἱ διαφυγούσαι ἄλλοτε τὸν Ζολᾶ καὶ διὰ τὰς ὁποίας μεταμελεῖται τώρα (1) ἢ ἰμοίων πρὸς δασὸς ἐπανειλημμένως διετύπωσεν ὁ Δωδὲ. Δὲν ἤμην ὑποχρεωμένος ὡς οἱ ἄλλοι νὰ λατρεύσω ὅτι τὴν προτεραιάν ἐκαύσα, διότι δὲν ἐκαύσα τίποτε. Πάντοτε ἐφρόνουσι ὅτι ὁ τίτλος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ εἶνε ἡ ὠραιότερα

(1) Ὡς γνωστὸν ὁ Ζολᾶ προβάλλει νῦν τὴν ὑποψηφιότητά του ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ.

και επιφθονωτέρα αμοιβή, την οποιαν δυναται να επιθυμήση λογος.

Τα μαλα λοιπόν με εκολάκευσαν αι αγαθαι διαθέσεις ακαδημαϊκῶν τινων, οτινες μοι υπεδείκνυν οτι ισως μεταξύ τῶν πιθανολογουμένων υποψηφίων ἤμην εἰς ἐκ τῶν καταλληλοτέρων δια να δημησίω ἀροδοίως περι τοῦ Διμιλίου Ὡζιέ και ἀπαγγείλω τὸν ἐπιτάφιόν του.

Εἰλικρινῶς — δὲν θὰ προσποιηθῶ τὸν μετριόφρονα — δὲν ἐθεώρουν τὸν ἑαυτὸν μου ἀνόξιον τῆς τοιαύτης τιμῆς. Ἀποβλέπων πρὸς τὴν διανοθεῖσαν περίοδον τῆς ζωῆς μου, ἐνόμιζα οτι τριακονταετής δημοσιογραφικός βίος, καθ' ἣν ἐσπειρα τόσας ὀρθῆς ιδέας διὰ πολυαριθμῶν ἐφημερίδων, ἠδύνατο να συνηγορήσωιν ὑπὲρ ἐμοῦ και να δικαιώσωσι τὸν ἀγῶνά μου ἐνώπιον δικαστῶν ἐπιθυμούντων να ἀνταμειψῶσιν ἀν ὄχι τὴν ἐκτασιν και τὴν λαμπρότητα, τοῦλάχιστον τὴν ἀπρόσβλητον χρηστότητα τῆς ἐργασίας και φιλολογικῶν ἔρωτα πάντοτε ἀκμάζοντα.

Ἐπὶ τῶν λοιπῶν πολλοὶ λόγοι διὰ να ἐπωφεληθῶ τῶν συμπαιδιῶν, αι ὁποῖαι ἀθροῦθως μοι προσεφέροντο και να υποβληθῶ εἰς τὴν ψήφον τῆς Ἀκαδημίας. Δὲν κάμνω τὸν ὑπερήφανον. Ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἤμην εἰς ἄκρον τεταραγμένος. Δὲν ἐκοιμήθην τὸν συνήθη ἥρεμον ὕπνῳ μου. Ἡ ἀβεβαιοτήτης με ἐκράτει ἄγρυπνον, με ἀνησύχει. Βίβε σκληρὰ βάσανος να μὴν ἡξεύρη κανεὶς τί πρέπει να κάμῃ.

Εἰς μόνον τρόπος ὑπῆρχε διὰ ν' ἀνακτῆσω τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἡσυχίαν μου. Να λάβω δριστηκίην τινὰ ἀπόφασιν.

Τὴν ἔλαβα. Δὲν θὰ παρουσιασθῶ ὡς υποψήφιος εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Μὴ νομῖσεται οτι πράττω τοῦτο ἐκ φόβου τοῦ ἀγῶνος. Ἐγεννήθην συζητητής, και ἐγὼ τὸ πολεμικὸν μένος ἐμυτον. Ἡ προσδοκία τῆς πάλης θὰ με ἐκέντα τὸναντιον ἀντὶ να με ἀποθαρρύνῃ. Εἰς τὸν κόσμον μόνον τὸ ἀγωνίζεσθαι εἶνε εὐχάριστον. Καὶ ἡ ὑποψηφιότης τῆς Ἀκαδημίας εἶνε και αὐτὸ ἀγῶν, ὡς αι ἵπποδρομιαί. Ἐγεννήθην δὲ φύσει παίκτης.

Ἐχω ἄλλους λόγους.

Ἀνῆλθω εἰς τὴν ἐνεργὸν δημοσιογραφίαν. Ἡ τύχη, ὠθεύσα με πρὸς τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὴν οποιαν ἐκ κλίσεως ἔρρεπον, με ἔρριψεν εἰς τὴν κριτικὴν, ὅπου βραδείως ἀπέκτησα κάποιαν φήμην. Ἐστράφην εἰς διάφορα εἶδη λόγου, ἀλλὰ προσανῶς τὴν καλλιτέραν μου φήμην ἀπέκτησα ὡς δραματικός κριτικός και ἀν ἡ Ἀκαδημία με ἐξέλεγε, βεβαίως θὰ ἐσκόπει να τιμήσῃ ἐν ἐμοὶ τὸν ἐπιφυλλιδογράφον τῆς Δευτέρας, ἕνα τῶν διαδόχων τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν προκατόχου, τοῦ Ἰουλίου Ζανέν.

Ἔστω! δὲν πλανῶμαι. Ἐννοεῖται οἰκοθεν οτι

δὲν θεωρῶ τὸν ἑαυτὸν μου οὔτε ὡς ἀνόητον, οὔτε ὡς ἡλίθιον, ὅπως προσποιούνται οτι πιστεύουσιν οἱ νέοι, οἱ ἡμιλοῦντες περι ἐμοῦ. Γνωρίζω βίμως καλῶς οτι ἡ ἀρετὴ, τὴν οποιαν κυρίως ἐκτιμᾷ ἐν ἐμοὶ τὸ κοινόν, εἶνε ἡ εἰλικρίνεια.

Καθ' ἣν ἡμέραν ἔλαβα τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, ὠρκίσθην οτι θὰ λέγω πάντοτε περι παντός ἔργου, τὸ ὁποῖον παρέρχεται ἐνώπιόν μου, τὴν γνώμην μου, καλὴν ἢ κακὴν ἀδιάφορον, ἀλλ' ἡ οποια θὰ εἶνε πάντοτε ἰδική μου και οτι θὰ τὴν λέγω πάντοτε εἰλικρινῆ, σαφῆ, ἀδιαφορῶν περι τῶν συνεπειῶν. Ἐτήρησα πιστῶς τὸν ἥρκον μου: ἐπὶ τέλος ἀπέκτησα τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινού. Ἠγόρασεν οτι ἐπώλουν. Ἐπίστευσε.

Τὸ εἶπα πολλάκις, ἐν τῇ κριτικῇ τὸ κύρος ἀποταλεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἄλλων. Τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην τὴν κατέκτησα βαθμηδόν, ἡμέρας τῇ ἡμέρα, ὄχι διὰ τῆς ἀξίας μου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιμελείας και τῆς χρηστότητός μου. Σήμερον δρέπω τοὺς καρπούς μακρῆς ἐπιμονῆς. Λέγουσι περι ἐμοῦ συνήθως: «Εἶνε ἡλίθιος, μωρός, κτήνος, γεροξεκουτιασμένος» ἀλλὰ προσθέτουν: «Λέγει οτι φρονεῖ»

Δὲν ἀπαιτῶ πλείοτερον. Ἐπὶ τῆς ιδέας αὐτῆς τῆς ἀπολύτου καλῆς μου πίστεως ἐστρηίχθη ἡ φήμη μου και ἐδρασιούται τὸ κύρος μου.

Ἐνθυμοῦμαι οτι πρὸ ἰκανῶν ἐτῶν (ἤμην ἤδη ἀρκετὰ γνωστός ἐν Παρισίοις) φίλοι μου τινες μοῦ εἶπον οτι ἡ μακρὰ πώγων μου καθίστα σκαιὰν τὴν μορφήν μου και με συνεβούλευσαν να ξυρισθῶ. Μετέβην εἰς ἕνα κουρέα και τὸν ἐκοψα. Τὴν ἐπομένην συνήτησα τὸν δημοσιογράφον Γάστωνα δὲ Σαιν Βαλρῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ζῆ σήμερον, εἶχε δὲ πνεῦμα φιλόσοφον:

— Δὲν ἐκαμες καλὰ, μοῦ εἶπεν, οἱ Παρισιοὶ σὲ ἐγνωρίζαν με γένεια. Δὲν πρέπει ποτὲ διασημος ἀνὴρ να τοὺς χαλνᾷ τὴν εἰκόνα τὴν οποιαν ἐσχημάτισαν περι αὐτοῦ.

Ἡ ιδέα μοῦ ἐκαμεν ἐντύπωσιν. Ἐτήρησα δὲ αὐτὴν ὡς ἀρχὴν τοῦ βίου μου. Ἐβᾶν ἐπρότεινα τὴν ὑποψηφιότητά μου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἀναμφιβόλως, ὅσοι ἔχουν εἰς τὴν εἰλικρινεῖάν μου ἀπόλυτον πεποιθήσιν, θὰ ἐπίστευον οτι ὑποτάσσω τὴν κριτικὴν μου εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκλογῆς.

Ἴδου ἐν παράδειγμα, λόγου χάριν. Παριστάνεται μία κωμωδία τοῦ κ. Καμίλλου Δουσέ. Ἐγὼ προσωπικῶς ἀγαπῶ πολὺ τὸ εἶδος αὐτό, πεπαλαιωμένον πλέον σήμερον, τὸ ὁποῖον μοῦ ἐνθυμίζει τὸν Κολέν δ' Ἀρλεβίλλ, ἕνα ἀπὸ τοὺς νεανικούς μου θαυμασμούς. Ἐπανειλημμένως και ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ εἶπα οτι καλὸν ἐφρόνου: πιθανόν να εἰπέ τις: «Τὶ παράξενον γούστα ὁποῦ ἔχει αὐτὸς ὁ Σαρσαί!» ἢ «Τὰρα θὰ εἰποῦν: «Ναὶ τὸ κάμνει διὰ τὴν ψήφον τοῦ Δουσέ». Καὶ θὰ

ἔχανα ὄλον μου τὸ κύρος, πράγμα ἀρόρητον δι' ἐμέ.

Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὑπάρχουν πολλοὶ δραματικοὶ συγγραφεῖς. Γνωρίζω οτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀνευ δυσαρρεσκείας θὰ ἐψήφισαν ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἠδυνάμην πλέον να κρίνω ἐλευθερῶς τὰ ἔργα των;

Βεβαίως θὰ ἐτήρουν τὴν ἐλευθερίαν μου και κανεὶς δὲν θὰ δυσαρρεστέτο, διότι εἶνε ἄνδρες ὑπερόχου πνεύματος και ἀπηλλαγμένοι μικρολογιῶν.

Τὸ κοινόν φαντάζεται οτι χρειάζεται μεγάλη τόλμη διὰ να εἰπῇ εἰς κριτικός οτι ἐν δράμα τοῦ Δουμά, τὸ ὁποῖον εὐρίσκει κακόν, εἶνε κακόν. Ὅχι, τίποτε εὐκολώτερον τούτου ἐξέξω οτι ἀν ὁ Δουμάς εὐρέθῃ εἰς τὴν κακὴν του, ἠμπορεῖ να δυσαρρεστέθῃ, ἀλλὰ θὰ μεταμεληθῇ ἀμέσως. Εἶνε ἀνώτερος μικροπροπειῶν. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον δυσἀρεστήσα περισσότερο τοῦ Σαρδοῦ. Ἀλλὰ ὑπολήπτωμα αὐτὸν ἀροῦντως, ὥστε να πιστεύω οτι, καιτοι θεωρῶν με ὡς ἄνθρωπον μὴ δυνάμενον να ἐννοήσῃ τὰ ὠρκα ἔργα, θὰ ἐψήφισεν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀν δὲν εἶχε προγενεστέρως ὑποχρέωσεις.

Τὸ ἀληθές ὄχρος συνίσταται εἰς τὸ να λέγη τις περι τοῦ ἀσημάντου ἔργου δημοσιογραφισκου τινός οτι ἀληθῶς φρονεῖ. Τὸ μῖσός του εἶνε ἀδυσώπητον. Σὰς ἡμολογῶ οτι ἐγὼ, ὅστις τὴν εἰλικρινεῖαν ἐθήκα ὡς νόμον, ἐδισταξα ἐνίστα να κάμω λόγον περι βωδαιβελίου, τὸ ὁποῖον ἠδυνάμην να παρῆθω ἐν σιγῇ, χωρὶς να παρατηρηθῇ τὸ πράγμα. Πρὸς τί ἔλεγον καθ' ἑαυτόν; Κανεὶς δὲν θὰ προσέξῃ τὴν παράλειψιν. Καὶ γνωρίζω τὸν συγγραφέα: ἀν βίβω κάτω τὸ ἀριστοῦργημα του, ἐπὶ ἕξ μῆνας θὰ με καταδιώκῃ με τοὺς ὑβριστικούς ὑπαινυγμούς του! Ἀλλ' οὐδέποτε ὑπεχώρησα εἰς τὰς δειλὰς ταύτας ὑπαγορεύσεις και αἰσθάνομαι διὰ τοῦτο κάποιαν ὑπερηφάνειαν.

Δὲν ἔχει οὕτως προκειμένον να κρίνῃ τις τὸν Δουμάν, τὸν Φαγιέ, τὸν Παλλιερῶαν, τὸν Σαρδοῦ, τὸν Ἀλεῦ, τὸν Μεγιακ και ἄλλους συγγραφεῖς τοιαύτης ἀξίας. Δυσαρρεστούνται τὴν μίαν ἡμέραν, τὴν ἄλλην σοῦ δίδουν τὸ χέρι.

Δὲν ἀποσύρομαι λοιπόν τοῦ ἀγῶνος ἐκ φόβου μὴ δυσαρρεστήσω αὐτούς. Ὅχι, ἀποσύρομαι αὐτοῦ, διότι εἶμαι δούλος τῆς κοινῆς γνώμης. Τὸ κοινόν θὰ ὑποθέτῃ οτι ὑποψήφιος και βραδύτερον ἀκαδημαϊκός, ἀν ἐμελλον να ἐκλεχθῶ, δὲν δύναμαι πλέον να λέγω τὴν ἀλήθειαν, οτι δὲν λέγω πλέον αὐτὴν. Θὰ ἔχανα τὸ ἡμῖς τῆς δυνάμεώς μου.

Ἐθυσίωσα ἤδη πολλὰ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Διὰ να κατακτῆσω αὐτὴν, ἀπέκρουσα πάσας τὰς τιμὰς, αι ὁποῖαι εἶνε τὰ τυχερὰ τοῦ ἐπαγγέλματός μου! προεδρείας, παράσημα και τὰ λοιπὰ ἀπεμακρύνθη ἀυστηρῶς τῆς κοινωνίας,

μὴ δεχόμενος ποτὲ πρόσκλησιν, ἡ οποια ἠδύνατο να με ἐκθέσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποδώσω χάριν ἀντὶ χάριτος. Ἐξῆσα δίκην ἀγριμίου προτιμότερον να παραμείνω ἀγριμίου.

Ἐβᾶν ἡ δημοσιογραφία τὴν οποιαν ἠγάπησα σχεδόν ὅσον και τὸ Διδασκαλεῖον (École normale) εἶχεν ἀνάγκην ἐμοῦ διὰ να ἀντιπροσωπεύθῃ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἰσως ἡ ιδέα αὕτη με μετέπειθεν. Ἀλλ' ἐκπροσωπεῖται ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου πρυτάνεως ἡμῶν Ἰζὼν Λεμοέν, βλέπω δ' ὅπισθεν αὐτοῦ δύο ἄλλους, ἴσως τρεῖς, οτινες βραίνουσιν ἡρέμα πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν και θὰ καταλάβωσι λαμπρῶς τὴν θέσιν τὴν οποιαν ἀφίνω εἰς αὐτούς. Ἐγὼ μίαν μόνην φιλοδοξίαν ἔχω: ἐπὶ τοῦ τάφου μου να τεθῇ αὕτη ἡ ἐπιγραφή, ἡ συνοψίζουσα τὸν βίον μου:

ΣΑΡΣΑΙ

Καθηγητὴς και δημοσιογράφος.

Ἐτελείωσα τὸ ἄρθρον μου. Χιλιάδας ἐπὶ χιλιάδων διέσπειρα ἐδῶ και ἐκεῖ, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἔγραψα μετὰ μεγαλειτέρας συγκινήσεως και στενοχωρίας. Διότι αι συζητήσεις αὐταὶ εἶνε ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποῖας δὲν ἐπανέρχεται τις. Ἀποτελοῦσιν ἰσοβίους ὑποχρέωσεις.

Ἀλλ' ἡ θυσία ἐγένετο, ἡ γέφυρα ἐκόπη ὀπισθεν μου, και τῶρα ἐμπρός!

(Κ.)

Francisquo Sarcey.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΩΣ ΛΑΓΝΑΤΗΣΕΝ Ο ΖΟΛΑ

Ἐπισκέφθη πρὸ τινος τὸν Ζολά ἰταλὸς τις δημοσιογράφος ἵνα ἐρωτήσῃ αὐτὸν περι τοῦ νέου ἔργου του, τοῦ Ἀνθρωπίνου κτηνούς. Καθ' ἣν στιγμήν δὲ ἔπειτα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα εἶπεν:

— Αὐτὴν τὴν φορὰν σὰς εὐρίσκει ὡσῶν νεώτερον και ἀκμαιότερον παρ' ἄλλοις. Ὅταν σὰς εἶχα ἐναντιῶ τὴν τελευταίαν φορὰν μοῦ ἐφάνητε χονδρὸς, βαρὸς, τότε ὅλα αὐτὰ ἔλειψαν.

— Καὶ αὐτὸ τὸ ὄφελω εἰς μίαν καλὴν σύμπτωσιν. Ἐτυχεν ἐν βράδῳ εἰς τὸ θέατρον ἐνῶ ἐπερνοῦσα μέσα ἀπὸ τὰ καθίσματα διὰ να πρᾶσω εἰς τὴν θέσιν μου, να εἶνε ἐκεῖ ἐμπρός και ὁ ζωγράφος Ραφαέλης. Γυρῆζω και τοῦ λέγω: «Τὶ βάσανο να εἶνε κανεὶς παγός». Μοῦ ἀποκρίνεται: «Ἄμα θέλεις ἠμπορεῖς ν' ἀδυνατίσῃς». Εἰς τὸ πρῶτον διάλειμμα τὸν εὐρίσκω και τὸν ἐρωτῶ πῶς ἠμπορῶ ν' ἀδυνατίσω. Μοῦ λέγει λοιπόν οτι ὁ μύθος και ἀπλοῦστατος τρόπος διὰ να τὸ κατορθώσω εἶνε να μὴν πίνω οὔτε νερόν, οὔτε τίποτε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰς τὸ πρόγευμα ἠθέλησα να δοκιμάσω. Ἡ γυναῖκά μου ἐθύμωσε, μοῦ εἶπε πῶς θὰ καταστρέψω τὴν ὑγείαν μου με αὐταῖς ταῖς τρέλλαις. Ἐν τούτοις ἐγὼ ἀναποδογύρισα τὸ ποτήρι μου και δὲν ἔπια τίποτε: ἐξηκολούθησα δὲ τὴν ξηρασίαν αὐτὴν ἐπὶ ἡμέρας. Ἀν λοιπόν μετὰ μίαν ἑβδομάδα εἶγα ἐλαφρώση κατὰ δέκα λίτρας και μετὰ τρεῖς μῆνας ἐξεφροτώθηκα ἀπ' ἐπάνω μου σαράντα λίτρας πάχος. Καὶ ἡ ὑγεία μου εἶνε λαμπρὰ και εἶμαι κατευχαριστημένος.

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετάφρασις Χ. Λυγίου.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενα φύλλα).

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐκρούσθη ἡ θύρα.

— Σήκω λοιπόν! . . . βλέπεις ὅτι πρέπει νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὸν νέον μας βίον, εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ μετὰ πικροῦ μειδιάματος.

Εἶτα ἐπορεύθη νὰ ἴδῃ τίς ἦτο ὁ κρούων.

Ὁ κ. Ρίσελερ παρήγγελλεν εἰς τὸν κύριον νὰ καταβῆ κάτω εἰς τὸ γραφεῖον.

— Πολὺ καλὰ, ἀπάντησεν αὐτῇ εἰπέτε ὅτι θὰ καταβῶμεν μετ' ὀλίγον.

Ὁ Γεώργιος προύφησεν ὅπως ἐξέλιθη, ἀλλ' αὐτῇ τὸν ἠμπόδισεν.

— Ὅχι, εἶπεν ἄφησε νὰ ὑπάγω ἐγώ. Δὲν πρέπει νὰ σὲ ἴδῃ ἀκόμη.

— Ὅμως...

— Ὅχι, σὺ λέγεις τὸ ἀπαιτῶ! Δὲν ἐξεύρεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἀγανακτήσεως καὶ ὀργῆς εὐρίσκειται ὁ ἀτυχῆς αὐτός τὸν ὁποῖον ἠπατήσατε. Νὰ τὸν ἐβλεπετε τὴν νύκτα πῶς πνέτριβε σχεδὸν ἀπὸ τὸ σφίξιμον τοῦ βραχίονα τῆς συζύγου του! . . .

Ἐλαγε ταῦτα ἀτενίζουσα αὐτὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ περιεργείας σκληρᾶς δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν. Ἀλλ' ὁ Γεώργιος δὲν συνεκινήθη ἠρκίσθη μόνον ν' ἀπαντήσῃ:

— Ἡ ζωὴ μου ἀνήκει εἰς αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον.

— Ἀνίκει καὶ εἰς ἐμὲ ἐπίσης καὶ δὲν θέλω νὰ καταβῆ. Ἀρετὸν σκάνδαλον ἔγεινεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου. Συλλογίσου ὅτι ὅλον τὸ ἐργαστάσιον γινώσκει τὰ διατρέχοντα. Μὰς παραμονεύουν, μὰς κατασκοπεύουν. Ἐχρησάσθη νὰ μεταχειρισθῶν ὅλην τὴν ἐξουσίαν των οἱ ἀρχιεργάται διὰ νὰ ἀρχίσῃ σήμερον ἡ ἐργασία, διὰ νὰ προσηλωθῶν εἰς τὸ ἔργον των ὅλα τὰ περίεργα βλέμματα.

— Ἀλλὰ θὰ ἐφαίνετο ὅτι κρύπτομαι!

— Ἐστῶ. Καὶ τί με τοῦτο; Ἰδοὺ, αὐτοὶ εἶνε οἱ ἄνδρες! Δὲν ὀπισθοχωροῦν ἀπέναντι τῶν μεγάλων ἐγκλημάτων, ν' ἀπατήσωσι τὴν σύζυγον, ν' ἀπατήσωσι τὸν φίλον; ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι ἐνδέχεται νὰ κατηγορηθῶν ὡς φοβηθέντες τοὺς προξενεῖ περισσοτέρων ἀπὸ πᾶν ἄλλο αἰσθησιν. Ἀλλως τε ἀκουσε ἡ Σιδωνία ἀνεχώρησε, ἀνεχώρησε διὰ παντός· ἐὰν ἐξέλιθ' ἀπ' ἐδῶ, θὰ ὑποθέσω ὅτι πηγνίσεις νὰ τὴν συναντήσῃς.

— Πολὺ καλὰ, μένω, εἶπεν ὁ Γεώργιος· θὰ κάμω ὅτι θέλεις.

Ἡ Κλαίρη κατῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πλανῆ.

Ὅστις ἤθελεν ἰδεῖ τὸν Ρίσελερ περιπατοῦντα ἐντὸς τοῦ γραφείου μὲ τὰς χεῖρας ὀπισθεν, ἀτάραχον ὡς συνήθως οὐδέποτε ἤθελεν ὑποθέσει ὅσα συνέβησαν αὐτῷ ἀπὸ τῆς προτερείας. Τοῦ Σιγισμύδου ἡ μορφή ἠκτινοβολεῖ, διότι εἰς ὅλα ταῦτα αὐτὸς ἄλλο τι δὲν ἐβλεπεν εἰμὴ τὰς συναλλαγματικὰς ἐξοφληθείσας κατὰ τὴν προδιωρισμένην ὄραν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ καταστήματος διασωθεῖσαν.

Ὅτε ἐνεφανίσθη ἡ κυρία Φρομών, ὁ Ρίσελερ ἐμειδίασε θλιβερῶς καὶ ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Τὸ ἐπερίμενα ὅτι θὰ καταβῆτε ὑμεῖς ἀντὶ ἐκείνου, εἶπεν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ συνεννοηθῶ μετ' ὑμῶν. Εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδω, νὰ τοῦ διηγήσω. Ἐπληρώσαμεν σήμερον τὰ λήξαντα συναλλάγματα· τὸ σπουδαιότερον ἔγεινεν· ἀλλὰ πρέπει νὰ συνεννοηθῶμεν περὶ πολλῶν ἄλλων πραγμάτων.

— Ρίσελερ, φίλε μου, σὰς παρακαλῶ, περιμείνατε ἀκόμη ὀλίγον.

— Διατί κυρία; δὲν πρέπει νὰ χάσωμεν οὕτε στιγμήν... Ὡ, δὲν ἀμφιβάλλω, φοβέσθε μὴπως δὲν δυνηθῶ νὰ συγκαταθῶ κανέν κίνημα ὀργῆς... ἠσυχάσατε... καθουχάσατε καὶ αὐτόν... Ἐνθυμίσατε τί σὰς εἶπα, περὶ μιᾶς μόνης τιμῆς ἐνδιαφέρομαι καὶ μερικῶν περισσοτέρων καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου, περὶ τῆς τιμῆς τοῦ οἴκου Φρομών. Τὸν ἐξέθεσα διὰ τοῦ σφάλματός μου. Ὁφείλω ἔλπειν πρὸ πάντων νὰ ἐπανορθώσω τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἐπραξα, ἢ τὸ ὁποῖον ἔπραξα νὰ γείνη.

— Ἡ πρὸς ἡμᾶς διαγωγή σας εἶνε ἀξιοθαύμαστος; φίλτατε Ρίσελερ, τὸ γνωρίζω.

— Ὡ, κυρία! . . . ἂν τὸν ἐβλέπετε! . . . εἶνε ἄγχιος, εἶπεν ὁ ταλαίπωρος Σιγισμύδης, ὅστις μὴ τολμῶν νὰ διηγήσῃ πρὸς τὸν φίλον του, ἤθελε τοῦλάχιστον νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν μεταμέλειάν του.

Ἡ Κλαίρη ἐξηκολούθησεν.

— Ἀλλὰ δὲν φοβείσθε; . . . Δι' ἀνθρώπιναι δυνάμεις ἔχουν ὄρα . . . Ἴσως ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ὅστις τὸσον πολὺ σὰς ἐβλαψεν . . .

Ὁ Ρίσελερ ἔλαβεν ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας τῆς καὶ τὴν προσέβλεψεν εἰς τὸ βάθος τῶν ὀφθαλμῶν μετ' ἀνεπιτηδέυτου θαυμασμοῦ.

— Εἰσθε ἀγκυλωτάτων πλάσμα, εἶπεν ἀφοῦ μου ἠμιλεῖτε μόνον περὶ τῆς βλάβης τῆς ἰδικῆς μου . . . Ἀλλὰ δὲν ἐξέυρετε λοιπὸν ὅτι τὸν μισῶ ἐπίσης καὶ διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς προδοσίαν του; Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὅμως οὐδὲν ἐξ αὐτῶν συλλογίζομαι. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην εἶμι ἐμπορος, ὅστις ἐπιθυμῶ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ συνεταιροῦ του διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἐμπορικοῦ των οἴκου. Ἄς καταβῆ λοιπὸν ἀφόδως καὶ ἂν φοβείσθε μὴπως παραφερθῶ, μένατε καὶ σὺς ἐδῶ. Ἡ ὄρα μόνη τῆς θυγατρὸς τοῦ πα-

λαίου μου προδομένου ἀρκεῖ νὰ μοῦ ὑπενθυμίσῃ τὸν λόγον μου καὶ τὸ καθῆκόν μου.

— Σὰς πιστεύω, φίλε μου, εἶπεν ἡ Κλαίρη καὶ ἀνῆλθεν ὅπως προσκαλέσῃ τὸν σύζυγόν της.

Ἡ πρώτη στιγμή τῆς συνεντεύξεως ὑπῆρξε φοβερά. Ὁ Γεώργιος ἦτο πελιθνός, συγκεινημένος, τεταπεινωμένος. Προὔτιμα χιλιᾶκις νὰ εὐρεθῆ ἀπέναντι τοῦ πιστολίου τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπόστασιν, ἀναμείνων νὰ πυροβολήσῃ, παρὰ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του ὡς ἐνοχος ἀτιμώρητος, καὶ νὰ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ συγκατῆ τὰ αἰσθήματα του ὅπως μὴ ἐκτραπῶσιν ἐκ τῆς ἀπερίττου γαλήνης συνδιαλέξεως περὶ συμφερόντων καὶ υποθέσεων.

Ὁ Ρίσελερ προσεκοιῖτο ὅτι δὲν τὸν ἐβλεπε καὶ ἐξηκολούθει νὰ περιπατῇ μεγάλως βήμασιν ἐνῶ ἔλαλει:

— . . . Τὸ κατὰστημά μας διέρχεται φοβερῶν κρίσιν . . . Ἀπεφύγομεν τὴν καταστροφὴν σήμερον, ἀλλὰ δὲν εἶνε αὕτη ἡ τελευταία ληξίς . . . Ἡ καταπραμένη ἐκείνη ἐφεύρασις μ' ἔκαμε ν' ἀπομακρυνθῶ πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν υποθέσεων. Εὐτυχῶς τῶρα ἠλευθερώθην καὶ δύναμαι ν' ἀσχοληθῶ εἰς αὐτάς. Πρέπει ἡμῶς ν' ἀσχοληθῆτε καὶ σὺς ἐπίσης. Οἱ ἐργάται, οἱ ὑπάλληλοι ἠκολούθησαν καὶ αὐτοὶ ἐν μέρει τὸ παράδειγμα τῶν προϊσταμένων. Ὑπάρχει ὑπερβολικὴ ἀμέλεια καὶ ἐλευθερία. Σήμερον μόνις ἀπὸ ἐνός ἤδη ἔτους ἤρχισαν τὴν ἐργασίαν κατὰ τὴν τεταγμένην ὄραν. Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὰ διορθώσῃτε ὅλα αὐτά. Ἐγὼ πρέπει νὰ καταγείνω εἰς τὰ σχέδιά μου, διότι τὰ ὑποδείγματα ἐπαλαίωσαν πολὺ χρειάζονται νῆα διὰ τὰς νέας μηχανάς. Ἐχω μεγάλην πεποιθήσιν εἰς τὰς ἑκτεπωτικὰς μηχανάς μας. Τὰ πειράματα ἐπέτυχον ὑπὲρ πάσαν προσδοκίαν. Δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου βεβαίως θ' ἀνοψώσωμεν τὸ ἐμπόριόν μας. Δὲν σὰς τὸ εἶπα πρότερον, διότι ἤθελα νὰ σὰς κάμω ἐκπληξιν· ἀλλὰ τώρα δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ ὑπάρξῃ ἐκπληξίς ἀνεμεταξὺ μας. Δὲν εἶνε ἀληθές, Γεώργιε;

Ἡ φωνὴ του εἶχεν ἐκφράσιν εἰρωνείας τὸσον ἀλγεινὴν, ὥστε ἡ Κλαίρη ἐρρίγησε φοβηθεῖσα ἐπιχειμένην ἐκρηξίν. Πλὴν αὐτὸς ἐπανελάθει ἀπαθίστατα:

— Ναί, πιστεύω ὅτι δύναμαι νὰ σὰς διαβεβαιώσω ὅτι μετὰ ἔξ μηνῶν ἡ ἑκτεπωτικὴ μηχανὴ Ρίσελερ θ' ἀρχίσῃ νὰ διδῇ λαμπρὰ ἀποτελέσματα. Ἀλλ' αὐτὸ τὸ διάστημα τῶν ἔξ μηνῶν θὰ εἶνε πολὺ χαλεπὸν. Πρέπει νὰ περιορισθῶμεν, νὰ ἐλαττώσωμεν τὰ ἐξοδὰ μας, νὰ κάμωμεν ὅσας οικονομίως δυνηθῶμεν. Ἐχομεν πέντε σχεδιαστάς δὲν θὰ ἔχωμεν εἰς τὸ ἔξῃς εἰμὴ, δύο. Ἀναδέχομαι ἐγὼ ἐργαζόμενος τὴν νύκτα ν' ἀναπληρώσω τὴν ἐργασίαν τῶν λοιπῶν. Πρὸς τοῦτοις ἀπὸ τοῦ μηνὸς τούτου παραιτοῦμαι τῆς ιδιότητος τοῦ συνεταιροῦ. Θὰ λαμβάνω τὸν μι-

σθὸν τοῦ ἐργοστασίου ὡς πρότερον καὶ οὐδὲν πλέον.

Ὁ Φρομών ἠθέλησε νὰ καλῆσῃ, ἀλλ' ἐν νεύμα τῆς συζύγου του τὸν ἀνεχάϊτισεν ὁ Ρίσελερ ἐξηκολούθησεν:

— Δὲν εἶμαι πλέον συνεταιρὸς σας, Γεώργιε. Γίνομαι πάλιν ὑπάλληλος, ὅς ἐπρεπε πάντοτε νὰ μείνω . . . Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τὸ συμβόλαιον τοῦ συνεταιρισμοῦ μας εἶνε ἄκυρον. Τὸ θέλω, μ' ἐννοεῖτε; τὸ θέλω. Θὰ μείνωμεν ἐν τοιαύτῃ σχέσει πρὸς ἀλλήλους μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ οἶκος θὰ ἐξέλθῃ τῆς δυσχερείας καὶ ἐγὼ θὰ δυνηθῶ νὰ . . . Ἀλλὰ τί θὰ κάμω τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦτο ἀφορᾷ μόνον ἐμὲ. Αὐτὰ ἤθελα νὰ σὰς εἶπω, Γεώργιε. Πρέπει νὰ ἀσχοληθῆτε περὶ τοῦ ἐργοστασίου δραστηρίως, νὰ σὰς βλέπουν, νὰ συναισθάνονται τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, πιστεύω δὲ ὅτι μετὰ τῶν πολλῶν συμφερόντων μας ὑπάρχουν καὶ μερικαὶ ἐπιδεχόμεναι διόρθωσις.

Κατὰ τὴν ἐπακολούθησεν σιγὴν ἠκούσθη κρότος τροχῶν ἐντὸς τοῦ κήπου, δύο δὲ μεγάλα φορτηγὰ ἀμάξια ἐσταμάτησαν πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς οἰκίας.

— Σὰς ζητῶ συγγνώμην, εἶπεν ὁ Ρίσελερ, πρέπει νὰ σὰς ἀφήσω μίαν στιγμήν. Ἦλθον αἱ ἀμάξαι τοῦ Δημοπρατηρίου νὰ παραλάβουν τὰ πράγματα μου.

— Πῶς! πωλεῖτε καὶ τὰ ἐπιπλά σας; ἠρώτησεν ἡ κυρία Φρομών.

— Βεβαίως . . . μέχρι τοῦ τελευταίου . . . Ἦ ἀποδίδω εἰς τὸ κατὰστημά μας; ἀνήκουν εἰς αὐτό.

— Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον, εἶπεν ὁ Γεώργιος . . . Δὲν δύναμαι νὰ τὸ ὑποφέρω αὐτό.

Ὁ Ρίσελερ ἐστράφη μετὰ κινήματος ἀγανακτήσεως.

— Ὅριστε; εἶπε· τί δὲν δύνασθε νὰ ὑποφέρετε; Ἡ Κλαίρη τὸν ἀνεχάϊτισε διὰ νεύματος ἐκτετυκτοῦ.

— Ἀλήθεια . . . ἀλήθεια . . . ἐψιθύρισε καὶ ἐξῆλθε τάχιστα ὅπως ἀποφύγῃ τὸν πειρασμὸν ὑφ' οὗ κατελαμβάνετο, ν' ἀφήσῃ δηλοῦν ἐπὶ τέλους τὴν καρδίαν του νὰ ἐκχυθῇ.

Τὸ δεύτερον πάτωμα ἦτο ἔρημον. Οἱ θερῶντες πληρωθέντες καὶ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ πραιίας εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν οἰκίαν ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἣν παρουσιάζει ἡ ἐκαύριον τῆς ἐορτῆς ἐκείνητος δὲ τὸ οἶκημα τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην ὄψιν τοῦ μέρους ἐνθα συνέβη δράμα τι, καὶ τὸ ὁποῖον μένει τρόπον τινὰ μετέωρον μετὰ τῶν τελεσθέντων ἢ γυροτόνων καὶ τῶν μελλόντων νὰ τελεσθῶσιν. Αἱ ἀνοικταὶ θύραι, οἱ ἀποτεθειμένοι παρὰ τὰς γωνίας τάπητες, οἱ πλήρεις ποτηρίων δίσκοι, αἱ προτομαστίαι τοῦ δείπνου, ἡ ἐστρωμένη ἀκόμη καὶ ἄθικτος τράπεζα, ὁ ἐκ

του χορού κοινοστός επί των επίπλων, ή επίκοι-
τούσα ανάμικτος όσμή εκ πουντίου, άνθών
μεμαραμένων και κόνεως εκ όρύζης, πάσαι αυ-
ται αι λεπτομέρειαι παρουσιάσθησαν πρό των
όρμητων του Ρίσλερ άμα ως εισήλθεν.

Είς την αίθουσαν, ένθα έπεκράτει πλήρης άτα-
ξία, ή όργιαστική μουσική του Όρφέως εν Άδου
άνοικτή επί του άναλόγιου και αι στιλπνοβαφείς
τοιχοστρωσίαι αι επίδεικνύμεναι άνωθεν της
άκαταστασίας έκεινης, αι άνατετραμμένοι ώσει
έμπορμίαι ούτως είπειν έδραι, παρείχον την
εικόνα αίθούσης άτμοπλοίου ναυαγήσαντος, σκη-
νής συμβάσης κατά την φρικώδη νύκτα αίφι-
διου δυστυχήματος, καθ' ήν μανθάνουσιν άπρο-
δοκήτως οι εν τή πλοίω διασκεδάζοντες ότι
ένεκα συρράξεως διεσπάρησαν αι πλευραι του
σκάφους και τό ύδωρ εισρέει πανταχόθεν.

“Ερχισαν να καταθιβάζωσι τά έπιπλα.

Ο Ρίσλερ παρετήρει τους άσχολουμένους εις
την μετάκλιμα ειργάτας με όμμα άδιάφορον ως
να εύρίσκετο εν ξηνή οικία. Η πολυτέλεια έφ' ή
ένηθύνετο άλλοτε ένίπνεεν αύτώ νυν άκατονό-
μαστον άηθιαν. Έν τούτοις ότε εισήλθεν εις τον
κοιτώνα της συζύγου του ήσθάνθη άόριστόν τινα
συγκίνησιν.

Ήτο εύρύχωρος θάλαμος, ού οι τοίχοι ήσαν
έπιστρωμένοι διά κυανού λειοσηρικου, έπικεκα-
λυμμένοι υπό τριγάρτων λευκών. Ήτο άληθής
φωλιά έταίρας. Ήσαν εκεί διεσπορτισμένοι πρόσ-
θετοι ποδόγυροι εκ τουλιου, διεσχισμένοι και
συνθελασμένοι, κόμβοι ταινιών, άνθη τεχνητά.
Έπειδή τά κρηια του κατόπτρου είχαν κατα-
ναλωθή έως τέλους είχαν διαραγή τά υάλινα
κρηπίγγια, ή δε κλίμη καλυπτομένη υπό των
κεντητών αύτης ύφασμάτων με την κυανήν αυ-
λαίαν της και τά μεγάλα παραπετάσματα άνε-
συρμένα, θήματα εν τώ μέσω όλης αύτης της
άναστατώσεως, έφαινετο κλίμη νεκράς, στρωμνή
νεκρικού θαλάμου, έφ' ης ούδεις έμελλε πλέον να
κοιμηθή.

Τό πρώτον κίνημα του Ρίσλερ εισελθόντος εκεί
ήτο κίνημα όργης, έπιθυμία να όρμηση έφ' όλων
εκείνων των άντικειμένων, να διασχίση τά πάν-
τα, να τά θραύση, να τά καταστρέψη. Διότι
ούδέν ήμοιάζει περισσότερο προς την γυναίκα
έφ' όσον ο θαλάμος της. Και όταν άκόμη αύτή
άπουσιάζη, ή εικών της μειδιά είσέτι εις τά
κάτοπτρα έφ' ών άπεικονίσθη. Μέρος τι εκ αυ-
της, εκ του άγαπητου της άρώματος παραμένει
εις όσα άντικείμενα ήγγισεν. Αι στάσεις του σώ-
ματός της άνευρισκονται επί των προσκεφαλαίων
των άνακλιντρων, δύναται τις δε να παρακο-
λουθήση τάς μεταβάσεις της από του κατόπτρου
εις τό καλλυντήριον άναμέσον των σχεδίων του
τάπητος. Τό πρό πάντων ύπενθυμίζον ένταύθα
την Σιδωνίαν ήτο μία σκευοθήκη κατάφορτος

εκ παιδικών μικροτεχνημάτων, λεπτών και άτη-
μάντων σεικικών άθυρμάτων, ριπιδίων μικροσκο-
πικών, σκευών διά πλαγγόνας, πεδίων έπιχρύ-
σων, μικρών βουκίων και ποιμενίδων κατάντικρου
άλλήλων, άνταλλασσόντων βλέμματα εκ όμ-
μάτων πορσελλάνης στιλπνών και ψυχρών. Ήτο
ή ψυχή της Σιδωνίας αύτή ή σκευοθήκη και
οι λογισμοί της πάντοτε χυδαίοι, μικροί, μα-
ταιόδοξοι και κενοί ήμοιάζον προς αυτές τάς
μνηστανιότητας. Ναι, τή άληθεία, εάν την νύ-
κτα εκείνην, ένφ' την έκοάτει, ο Ρίσλερ εν τή
μανία του συνέτριβε την μικράν και εύθραυστον
κεφαλήν της θά έφαινότο εκχεόμενα εκ αυ-
της άντί έγκεφάλου παμπληθή μικροτεχνήματα
σκευοθήκης.

Ο άτυχής άνελογίζετο θλιθερός ταύτα ένφ'
έκρότουσιν αι σφύραι και περιήρχοντο τήδε κα-
κίως οι εργάται της μετακομίσεως, όποτε βήμα
έλαφρόν, μικροπολυπράχμον και άξιοματικόν
ήκούσθη όπισθεν του και ένεφανίσθη ο κ. Σέβης,
ο τοσούτος κ. Σέβης, έρυθρός, φυτών, άστρα-
πηθόλος. “Ερχισεν, ως πάντοτε, να λαλή ύψη-
λοφώνως προς τον γαμβρόν του.

—Τί είν' αύτά ; . . τί έμαθα ; Αί, θά μετοι-
κήσης λοιπόν ;

—Δέν θά μετοικήσω, κύριε Σέβη, θά πωλήσω.

Ο άνθρωπίσκος άνεπήδησεν ως κυρτίνος ζε-
ματισμένος.

—Θά πωλήσης ; . . Και τί τάχα ;

—Τά πωλώ όλα, είπεν ο Ρίσλερ μετά φω-
νής υποκόφου, χωρίς καν να τον κυττάξη.

—“Ελα δά γαμβρέ μου ! . . να είσαι και
κορμάτι φρόνιμος. Θεά μου ! . . δέν λέγω ότι ή
διαγωγή της Σιδωνίας . . . “Αλλως τε έγω δέν
είξυρω τίποτε . . . Δέν ήθέλωσιν ποτέ να μάθω . .
Σου ύπενθυμίζω όμως ότι πρέπει να δαίξης ά-
ξιοπρέπαιαν. Τά άκαθάρτα ρούχα πρέπει να
πλύνωνται μέσα εις τό σπίτι, τί διάβολοι ! Δέν
πρέπει κανείς να θεατριζεται, όπως κάμνεις συ
από τό πρωί. Κυττάξε τον κόσμο εις τά παρά-
θυρα του εργοστασιου . . . κύτταξε και εις την
έσοδον ! . . “Εγείνες ο περίγελως της συνοικίας,
φιλτατέ μου !

—Τόσον τό καλλίτερον. Η άτιμία ήτο δη-
μοσία, δημοσία πρέπει να είνε και ή επανάρθωσις

Η φαινομενική αύτη άταραξία, ή άδιαφορία
προς πάσας τάς παρατηρήσεις του, παρώργισαν
τον κ. Σέβην. “Ηλλαξεν άμέσως συμπεριφοράν και
ήργισεν να λαλή προς τον γαμβρόν του με τον
σοβαρόν και προστακτικόν τόνον μεθ' ου από-
τεινόταν συνήθως προς τά παιδιά ή προς τους
παράφρονας.

—Λοιπόν, όχι, δέν έχεις τό δικαίωμα να
σηκώσης τίποτε άπ' έδώ. Έναντιούμαι ήτώς
με όλην μου την δύναμιν και με όλην μου την
έξουσίαν ως πατήρ. Νομίζεις τάχα ότι θά σε

αφήσω να πεταχης τό παιδι μου εις την ψάθαν ;
Αί όχι ! . . όχι, συ λέγω. “Ας παύσουν πλέον αι
τρέλλαι . . . Τίποτε δέν θά έβγη μέσα από τό
σπίτι.

Και ο κ. Σέβης κλείσας την θύραν έτοποθε-
τήθη έμπροσθεν αύτης μετά κινήματος ήρωϊκου.
Διαθόλε ! άφου έπράκειτο και περί του ίδιου αυ-
του συμφέροντος. Διότι άφου ήθελεν εύρεθή τό
παιδι του εις την ψάθαν, ως έλεγεν, έτρεχε και
αυτός μέγαν κίνδυνον να μη κοιμάται εις τό
πούπουλα. Ήτο εξαισιος έν τή στάσει εκείνη
του ώργισμένου πατρός, αλλά δέν την έτήρησεν
επί πολυ. Δύο γείρες, δύο σιδηραι λαβίδες τον
ήρπασαν από τον καρπόν της χειρός και εύρέθη
έν τώ μέσω του θαλάμου, αφήσας έλευθεράν την
θύραν εις τους εργάτας.

—Σέβη, φίλε μου άκουσέ με καλά, έλεγεν
ο Ρίσλερ κύντων προς αυτόν. “Εφθασα εις τό
έπακρον της ύπομονής . . . “Από τό πρωί κα-
ταβάλλω άνηκούστους προσπάθειας διά να βα-
σταχθώ, αλλά δέν χρειάζεται πολυ διά να εκ-
καργή ή όργη μου και τότε άλλοιμον εις εκεί-
νον όπου εύρω έμπρός μου. Είμαι ικανός να
φονεύσω άνθρωπον . . . “Ακουσέ το ! . . και πήγαίνε
γρήγορα !

Ήπήρχε τοιούτος τόνος εις τους λόγους του,
και ο τρόπος μεθ' ου τον έσειεν ο γαμβρός του
ένφ' συγχρόνως του ώμίλει ήτο τόσον ευγλωττος,
ώστε ο κ. Σέβης έπεισθη πάραυτα. “Εφέλλισε
μάστιγα και μερικούς λόγους ζήτων συγγνώμην.
Βέβαια ο Ρίσλερ είχε δικαίον να φέρηται τοι-
ουτοτρόπως . . . “Όλοι οι έντιμοι άνθρωποι θά
ήσαν υπέρ αυτού . . . Και ώπισθοδρόμει βχθμη-
δόν προς την θύραν. Φθάσας εκεί, ήρώτησε δει-
λώς αν ή σύνταξις της κυρίας Σέβη έμελλε να
έξακολουθήση.

—Ναι, είπεν ο Ρίσλερ, αλλά μη θαπανάτε
περισσότερον από τό ποσόν αύτης, διότι, τώρα ή
θέσις μου έδώ δέν είνε πλέον ή αύτή. Δέν είμαι
πλέον συνέταρις εις τό κατάντημα.

Ο κ. Σέβης ήνοιξε τους έκθαμβους όφθαλ-
μούς του, και έλαβε την φυσιογνωμίαν εκείνην
την εύήθη, ήτις εκάμνε πολλούς να πιστεύω-
σιν ότι τό συμβάν εις αυτόν άλλοτε δυστύχημα
— ένθυμείσθε, καλέ, παρόμοιον με εκείνο όπου
συνέβη εις τον δούκκ του Όρλεάν — δέν ήτο
μύθος έφευρεθείς ύπ' αυτού, δέν έτόλμησεν όμως
να κάμη την έλαχίστην παρατήρησιν. Χωρίς
άλλο θά του τον ήλλαξαν τον γαμβρόν του.
Αυτός ήτο ο Ρίσλερ, αυτός ο άγριόγατος όστις
άγριλευεν εις τον έλάχιστον λόγον και δέν έλεγε
τίποτε όλιγώτερον παρά ότι θά φονεύση άνθρώ-
πους ;

“Εσπυγεν, άνέκτησε τό θράσος του μόνον άφου
κατέβη την κλίμακα και διήλθε διά της αύλης
βαδίζων με ήθος νικηφόρον.

“Αφου πάντα τά όρμήματα έκενώθησαν, ο
Ρίσλερ τά διέτρεξε διά τελευταίαν φοράν,
έπειτα έλαβε την κλειδα και κατήλθεν εις τό
γραφειόν του Πλανή, όπως την παραδώση προς
την κυρίαν Γεωργίου.

—Δύνασθε να ένοικιάσητε τό οικημα, είπεν
αυτή. Θά είνε και αυτό έν εισόδημα διά τό
εργοστάσιον.

—“Αλλά σεΐς, φίλε μου ; . .

—“Ω, έγω δέν έχω άνάγκην από μεγάλα
πράγματα. “Ενα κρεβάτι εκεί επάνω εις τό
ύπόστεγον . . . Είνε άκετόν δε ένα υπάλληλον.
Διότι σας έπαναλαμβάνω ότι έγω δέν είμαι άλ-
λο τι πλέον ειμή υπάλληλος . . . “Υπάλληλος
καλός, άσφαλής και τίμιος, από τον όποιον δέν
θά έχετε να παραπονεθήτε, σας τό ύπόσχομαι.

Ο Γεώργιος ήσως εξήλεγε τους λογαρια-
σμούς μετά του Πλανή, τόσον συνεικνήθη ά-
κούων τον άτυχή αυτόν λαλούντα τοιουτοτρό-
πως, ώστε εξήλθε κατεστυγεμένος. Οι λυγμοί
τον έπηγον. Η Κλήρη έπίσης ήτο λίαν συγ-
κεκινημένη και πλησιάζασα τον νεόν υπάλλη-
λον του οικου φρομών :

—Ρίσλερ, είπεν αύτώ, σας ευχαριστώ έν
όνόματι του πατρός μου.

—Αυτόν συλλογίζομαι πάντοτε, κυρία, ά-
πήνησεν εκείνος απλούστατα.

Καθ' εκείνην την στιγμήν ο γέρον Αχιλλεύς
εισήλθε κομίζων τάς εκ του ταχυδρομείου έπι-
στολάς.

Ο Ρίσλερ έλαβε τον σωρόν αυτών, τάς ή-
νοιξε μίαν προς μίαν ήσύχως παραδίδων κατά-
πιν έκάστην προς τον Σιγισμόνδον.

—Ίδού μία παραγγελία διά την Λυώνα . . .

Διατί δέν άπνηθήσασμεν εις Άγιον Στέφανον ;
Και έθυθίσθη πάση δυνάμει εις τάς λεπτο-
μερείας των ύποθέσεων του κατάντηματος, δει-
κνύων έκτακτον διαύγειαν πνεύματος, προερχο-
μένην άκριβώς εκ της διηνεκούς τάσεως του
πνεύματός του προς την γαλήνην και την λήθην.

Αίφνης μεταξύ των εύρειών φακέλλων ρεση-
μασμένων δε έμπορικων όνομάτων, ών ο χάρτης,
ή πτυχή, έμαρτύρουσιν την εξ έμπορικού γρα-
φείου προέλευσιν των και την έσπευσμένην αυ-
τών διεκπεραίωσιν, άνεκάλυψεν ένα μικρότερον,
έσφραγισμένον έπιμαλώς και ύποκρυπτόμενον
τόσον έπιθούλιως έν τώ μέσω των άλλων, ώστε
καθ' άργάς δέν τον διέκρινεν. “Ανεγνώρισε τάχι-
στα τον έπ' αυτού λεπτόν, έπιμήκη και εύσταθή
γραφικόν χαρακτήρα : « Προς τον κύριον Ρί-
λερ, ιδιαίτερον ». Ήτο ο χαρακτήρ της Σιδω-
νίας. Ίδων αυτόν έδοκίμασε την αύτην αίσθησιν
όλων και εκεί επάνω εις τον κοιτόνα.

“Όλη ή άγάπη του όλη ή όργη του άπατη-
θέντος συζύγου, επανήρχοντο εις την καρδίαν του
με την όρμην εκείνην της άγανακτήσεως την

ἐξωθούσαν τούς φονεῖς. Τί του ἔγραφεν ἀρά γε; ποῖον νῆον ψεύδος εἶχεν ἐφεύρει; Ἡτοιμάζετο ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολήν, ὅτε ἐσταμάτησεν. Ἡνώθησεν ὅτι ἂν ἤθελε τὴν ἀναγνώσῃ, τὸ θάρρος του ἀπόλειο. Κύπτων δὲ πρὸς τὸν ταμίαν:

— Σιγισμόνδε, φίλε μου, εἶπεν αὐτῷ κρυφίως, θά μου κάμῃς μίαν χάριν;

— Ἀκούς, ἐκαί! . . . εἶπεν ὁ ἀγκυλὸς πρεσβύτερος μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ἦτο τόσο ἐντυχῆς ἀκούων τὸν φίλον του νὰ του ἡμιλῇ μὲ τὴν ἀγαθὴν φωνὴν του τῶν παλαιῶν ἡμερῶν!

— Ἰδοῦ, νὰ μίαν ἐπιστολήν τὴν ὁποῖαν μοῦ ἔγραφαν καὶ τὴν ὁποῖαν δὲν θέλω ν' ἀναγνώσω τῆρα. Βίβλις βέβαιος ὅτι θὰ μὲ ἐμπόδιζε νὰ σκεφθῶ καὶ νὰ ζήσω. Φύλαξέ μου τὴν καὶ μαζὶ μὲ αὐτὴν τοῦτο. . . .

Ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μικρὸν δέμα ἐπιμελῶς δεδεμένον, ὅπερ ἔτεινεν αὐτῷ διὰ μέσου τοῦ δικτυωτοῦ.

— Αυτό εἶνε ὅτι μοῦ ἀπομένει ἐκ τοῦ παρελθόντος, ὅτι μοῦ ἀπομένει ἐκ τῆς γυναικὸς ἐκείνης. Ἀπεφάσισα νὰ μὴ τὴν ἴδω πλέον, οὔτε νὰ ἴδω πράγμα τι τὸ ὁποῖον νὰ μοῦ τὴν ὑπενομιζῆ, πρὶν τὸ ἔργον μου ἐδῶ τελειώσῃ καὶ τελειώσῃ καλῶς. . . . Ἔχω ἀνάγκη νὰ διατηρῶ τὸ κεφάλι μου ἡσυχον, ἔννοεῖς. . . . Σὺ θὰ πληρώσῃς τὴν σύνταξιν τῶν Σέβη. Καὶ αὐτὴ ἂν ζητήσῃ τίποτε, κάμῃ ὅ,τι χρειάζεται. . . . Ἀλλὰ μὴ μοῦ ἡμιλήσῃς ποτὲ περὶ αὐτῆς. . . . Καὶ φύλαξέ αὐτὴν τὴν παρακαταθήκην ἐπιμελῶς μέχρῃς ὅτου σοὶ τὴν ζητήσω πάλιν.

Ὁ Σιγισμόνδος ἐκλείσῃ τὴν ἐπιστολήν καὶ τὸ μικρὸν δέμα ἐντὸς μικροῦ ἀποκρύφου συρταρίου τοῦ γραφείου μετ' ἄλλων ἐγγράφων πολυτίμων. Ἀμέσως ὁ Ρίσλερ ἤσυχολήθη ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἀλληλογραφίαν του ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸ διάστημα ὁ Ρίσλερ ἔβλεπε μηχανομένους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τοὺς λεπτοὺς ἀγγλικούς χαρακτῆρας γραφέντας ὑπὸ τῆς μικρᾶς χειρὸς, ἣν τοσάκις εἶχε περιπαθῶς θλίψει ἐπὶ τῆς καρδίας του.

Ε'

Τὸ Ὁδικὸν καφενεῖον.

Τί ὑπάλληλος σπάνιος καὶ εὐσυνειδήτος ἦτο ὁ νέος ὑπάλληλος τοῦ οἴκου Φρομών!

Καθ' ἐκάστην ἡ λυχνία του ἀνῆπτετο πρώτη καὶ ἐσθύνετο τελευταία εἰς τὰ παράθυρα τοῦ ἐργασταρίου. Εἶχον ἐτοιμάσει δι' αὐτὸν ὑψηλὰ ὑπὸ τὴν ἀτέγγην ἐν δωμάτιον ἀκριβῶς παρόμοιον μὲ ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον κατόκει: ἀλλοτε μετὰ τοῦ Φράντζ, ἀληθῆς κελλίον μοναστοῦ, ἔχον ὡς μόνον ἐπιπλα μίαν μικρὰν κλίνην σιδεράν καὶ ἐν ξύλινον τραπέζιον κείμενον ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἦτο ὁ αὐτὸς ἐργατικὸς, κανονικὸς καὶ ἡσυχος βίος, ἐν διεγείρει καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἐργαζέτο διαρκῶς καὶ παρήγγελλε νὰ τοῦ

φέρωσι τὸ φαγητόν του ἀπὸ τὸ ἐγγὺς κείμενον γαλακτοπωλεῖον. Ἀλλὰ φεῦ! ἡ νεότης, ἡ ἐλπίς διὰ παντός ἀποπτῶσαι ἀπεστέρουν παντός θελήτηρου ὄλα: αὐτὰς τὰς κλαιὰς του ἀναμνήσεις. Εὐτυχῶς ἀπέμεινον αὐτῷ ἀκόμη ὁ Φράντζ καὶ ἡ κυρία Γεωργίου, τὰ δύο μόνον ὄντα, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ συλλογισθῇ ἄνευ λύπης. Ἡ κυρία Γεωργίου ἦτο πάντοτε παρούσα, πάντοτε προσεκτικὴ ὅπως τὸν περιποιῆται καὶ τὸν παρηγορῇ, ὁ δὲ Φράντζ τοῦ ἔγραφε συχνάκις, ἀλλὰ περιέργως, χωρὶς ποτὲ νὰ του ἀναφέρῃ τὴν Σιδωνίαν. Ὁ Ρίσλερ ἐνόμιζεν ὅτι κάποιος τὸν εἰδοποίησε περὶ τῶν ἐπελθουσῶν συμφορῶν, ἀπέφευγε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὰς ἐπιστολάς του πάντα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦτου ὑπαινιγμόν. «ὦ, πότε θὰ ἠμπορέσω νὰ τὸν προσκαλέσω νὰ ἐπιστρέψῃ! » Αὐτὸ εἶνε τὸ ὄνειρόν του καὶ ἡ μόνη φιλοδοξία του ν' ἀνυψώσῃ τὸ κατὰστρομα καὶ ν' ἀνακαλέσῃ τὸν ἀδελφόν του.

Ἐν τοσούτῳ αἱ ἡμέραι παρήρχοντο δι' αὐτὸν δημοδόμορφον πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζωηροῦ θορύβου τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ὀλιβερᾶς μονώσεως τῆς λύπης του. Καθ' ἐκάστην πρωΐαν κατήρχετο, διέτρεχε τὰ ἐργαστήρια, ἐνθα τὸ βαθύ σέβας ὅπερ ἐνέπνεεν ἡ αὐστηρὰ καὶ σιωπηλὴ μορφή του εἶχον ἀποκαταστήσει τὴν πρὸς στιγμὴν διαταραχθεῖσαν τάξιν. Κατ' ἀρχὰς πολλὰ ἐφλυάρισαν καὶ πολυτρόπως ἐσχολιάσθη ἡ ἀναχώρησις τῆς Σιδωνίας. Οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι εἶχε δραπετεύσει μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της, οἱ δὲ ὅτι τὴν ἐδίωξεν ὁ Ρίσλερ. Ὅ,τι ἀπεπλάνα πᾶσαν εἰκασίαν ἦτο ἡ πρὸς ἀλλήλους συμπεριφορά τῶν δύο συνεταίρων, ἧτις ἦτο φυσικὴ ὡς καὶ πρότερον ἔνιοτε ἄλλως, ὅτε συνωμίλων κατὰ μόνον ἐντὸς τοῦ γραφείου, ὁ Ρίσλερ αἴφνης ἀνεσείρτα ὡς νὰ διερχετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἡ ὄψια τῆς μοιχείας. Ἐσκέπτετο ὅτι τὰ ἐνώπιόν του ὄμματα ἐκεῖνα, τὸ στόμα, ἡ μορφή, εἶχον ψευστῆ πρὸς αὐτὸν ἐν ταῖς μυρίαῖς αὐτῶν ἐκφράσεσιν.

Τότε τὸν κατελάμβανεν ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ ἀθλίου ἐκεῖνου, νὰ τὸν πνίξῃ ἀνηλεῶς ἀλλ' ἡ πάντοτε παρούσα εἰς τὸν νοῦν του ἐνθύμησις τῆς κυρίας Γεωργίου τὸν ἀνεχάτιζεν. Ἦτο πρέπον νὰ φανῇ ἡττον γενναῖος, ἡττον κύριος ἑαυτοῦ ἀπὸ τὴν γυναῖκα ἐκείνην; Οὐδ' ἡ Κλαίρη, οὐδ' ὁ Φρομών, οὐδ' ἄλλος τις ἐγίνωσκε τί συνέβαιεν ἐν τῇ ψυχῇ του. Μόλις ἐν τῇ συμφορᾷ του ἐδηλοῦτο αὐστηρότης καὶ ἀκαμψία τῶς ἀσυνήθης εἰς αὐτόν. Νῦν ὁ Ρίσλερ ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐργάτας ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν δὲν ἠσθάνοντο σεβασμῶν πρὸς τὴν λευκανθεῖσαν ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς κόμην του, πρὸς τὰ συνεσπασμένα καὶ γεγηρακῶτα χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς του, ἔτρεμαν πρὸ τοῦ παραδόξου βλέμματός του, ἐξακοντιζομένου ἐξ ὀφθαλμοῦ μέ-

λανας καὶ κυανίζοντος ὡς δ' ἀλύφθλου. Ἀείποτε καλοκάγαθος καὶ ἡπιος πρὸς τοὺς ἐργάτας, εἶχε καταστῆ φοβερός διὰ πᾶσαν τοῦ κανονισμοῦ παραβάσιν. Ἐνόμιζε τις ὅτι ἐξεδείκτετο δι' ἄγνωστον τινα παρελθούσαν ἐπιείκειαν, τυφλὴν καὶ ἐγκληματικὴν, ἧς συνηθάνετο τὸ βῆρος.

Ἦτο βεβαίως θαυμαστός ὑπάλληλος ὁ νέος αὐτὸς ὑπάλληλος τοῦ οἴκου Φρομών.

Χάρῃ εἰς αὐτὸν ἡ κώδων τοῦ ἐργοστασίου μὲ ὄλον τὸ τρομάδες τῆς γηραιᾶς καὶ διεργαυίας φωνῆς του εἶχεν ἀνακτήσει γρήγορα τὸ κύρος του αὐτὸς δὲ ὁ τὰ πάντα διευθύνων ἀπηνεῖτο πᾶσαν δι' ἑαυτὸν ἀνακούφισιν. Αὐτὸς ὡς μαθητευόμενος, ἄφινε τὰ τρία τέταρτα τοῦ μισθοῦ του εἰς τὸν Πλανῆν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Σέβη, ἀλλ' οὐδέποτε ἠρώτα περὶ αὐτῶν. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἐκάστου μηνὸς ὁ ἀνθρωπιστικὸς ἤρηγο τακτικῶς καὶ ἐζήτηι τὸ μικρὸν του εἰσόδημα, φερόμενος ἄξιοπρεπῶς καὶ σοβαρῶς πρὸς τὸν Σιγισμόνδον, ὡς ἀρμολογεῖ εἰς ἐισοδηματικῶν. Ἡ κυρία Σέβη ἀπεπειράθη νὰ φθάσῃ μὲρῳ τοῦ γαμβροῦ της, ἐν συνεπέσει καὶ ἡγάπα ἀλλὰ μόνον ἡ ἐμφάνισις τοῦ περιωμίλου της ὑπὸ τὴν εἴσοδον ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τὸν σύζυγον τῆς Σιδωνίας.

Διότι τὸ θάρρος δι' οὐ ὠπλισθῆ ἦτο φαινομενικὸν μᾶλλον ἢ πραγματικόν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς συζύγου του ἦτο αἰείποτε παρούσα εἰς τὸ πνεῦμά του. Τί εἶχε γέινει ἀρά γε; τί ἔκαμνε; σχεδὸν δυσηρεστεῖτο κατὰ τοῦ Πλανῆ διότι δὲν τοῦ ἔλεγε τίποτε. Ἡ ἐπιστολὴ πρὸ πάντων, ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἦν δὲν ἐτόλμησε ν' ἀποσφραγίσῃ, τὸν ἐτάραττε πολὺ. Διαρκῶς ἐσκέπτετο περὶ αὐτῆς. Ἄν εἶχε τὸ θάρρος, θὰ τὴν ἐζήτηι παρὰ τοῦ Σιγισμόνδου.

Ἡμέραν τινα ὁ πειρασμός: ὑπῆρξε σφοδρὸς βύρισκετο μόνος κάτω εἰς τὸ γραφεῖον. Ὁ γηραιὸς ταμίης εἶχεν ἀπέλθει ὅπως προγευματικῆ, ἀφήσας κατ' ἀσυνήθη σύμπτῃσιν τὸ κλειδίον εἰς τὸ συρτάριον τοῦ γραφείου του. Ὁ Ρίσλερ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ. Ἦνοιξε τὸ συρτάριον, ἠρευνήσεν, ἀνεσῆκωσε τὰ ἐγγράφα ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Ὁ Σιγισμόνδος θὰ τὴν εἶχε κρύψει ἐπιμελέστερον, προβλέπων ἴσως ὡς ἐνδεχόμενον αὐτὸ τὸ ὁποῖον συνέβαινε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἐνδομύχως ὁ Ρίσλερ δὲν δυσηρεστήθη διὰ τὴν ἀποτυχίαν, ἐπειδὴ συνῆθάνετο ὅτι ἂν ἤθελεν εὑρεῖ τὴν ἐπιστολήν, θὰ εἰληγεν ἡ φιλόπυρος ἐγκαρτέρησις, ἣν μετὰ τοσούτου κόπου εἶχεν ἐπιβάσει εἰς ἑαυτόν.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδος τὰ πρᾶγματα ἔβαινον καλῶς. Ὁ βίος ἦτο ὑποφερτὸς κατατριβόμενος περὶ τὰς παντοειδεῖς φροντίδας τοῦ καταστήματος καὶ τόσον ἐπιπόνος, ὥστε ὁ Ρίσλερ, ἅμα τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐπιπτεν εἰς τὴν κλίνην του ὡς ἀναίσθητος μάζα. Ἀλλ' ἡ Κυριακὴ ἦτο μακρὰ καὶ ὀδυνηρὰ δι' αὐτόν. Ἡ ἐν

τῇ αὐτῇ σιγῇ, ἡ ἐρημία τῶν ἐργαστηρίων ἀφῆνον εἰς τὸν νοῦν του στάδιον εὐρύτερον σκέψεως. Ἀπεπειράτο νὰ ἐργασθῇ, ἀλλ' ἔλειπεν ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων προερχομένη ἐνθάρρυνσις. Αὐτὸς μόνος ἠσχολεῖτο ἐντὸς τοῦ εὐρυχωροῦ ἀναπαυομένου ἐργοστασίου, οὐτινος καὶ αὐτὴ ἡ πνοὴ εἶχε σταματήσει. Οἱ μαχλοὶ τῶν θυρῶν, τὰ κεκλεισμένα παράθυρα, ἡ ἡχηρὰ φωνὴ τοῦ γέμου Ἀχιλλέως παίζοντος μετὰ τοῦ κινῶντος εἰς τὴν ἐρήμιον αὐλά, τὰ πάντα ὑπενεθούριζον αὐτῷ τὴν μόνωσιν. Τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἐνεποιεῖ αὐτῷ καὶ ἡ συνοικία. Εἰς τὰς εὐρυχωροὺς ὁδοὺς, ἐνθα οἱ διαβάται ἦσαν ἡσυχοὶ καὶ σπάνιοι, ἀντήχει μελαγχολικῶς ὁ ἦχος τῶν κωδῶνων τοῦ ἐσπερινοῦ ἐνίοτε ἡ ἀπήχησις τοῦ παρισινοῦ θορύβου, ὁ κρότος τῶν τροχῶν διερχομένης ἀμαξίας, οἱ ἦχοι φορητοῦ τινος ὄργανου βραδύκωντος, ἡ τὸ κρέμβαλον ἀθυριατοπώλιδος, διετάρασσον σιγισμιαῶς τὴν σιγὴν οἰοῦν ὅπως ἐπαυζήσωσιν αὐτὴν ἔτι μᾶλλον.

Ὁ Ρίσλερ ἐπέζητει συνδυασμούς ἀνθέων καὶ φυλλομάτων, ἐνθὸς δὲ ἐκίνει τὴν μαλυθδίδα του, ὁ λογισμὸς του ὅστις δὲν εὑρίσκειν εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἀσχολίαν ἐπαρκῆ διέφευγεν, ἀνέτρεχεν εἰς τὴν παρελθούσαν εὐδαιμονίαν, εἰς τὰς ἀληθινὰς συμφορὰς, ὑφίστατο βασάνους καὶ κατόπιν ἐπανερχόμενος ἠρώτα τὸν ταλαίπωρον ὑπνοβάτην ὅστις ἐξηκολούθει νὰ κάθηται πρὸ τῆς τραπέζης του: «Τί ἐπραξες κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου; » Φεῦ! οὐδὲν εἶχε πράξει.

ὦ! πόσον μακρὰ, πόσον μελαγχολικὰ, πόσον σκληρὰ ἦσαν αἱ Κυριακαὶ! Συλλογίσθητε ὅτι ἀνεμιγνύετο εἰς πάντα ταῦτα τὰ συναισθηματικά τῆς ψυχῆς του καὶ ἡ πρόληψις ἐκείνη τοῦ λαοῦ περὶ τῶν ἑορτασίων ἡμερῶν, περὶ τῆς ἀγαπητῆς εἰκοσιτετραώρου ἀναπαύσεως, καθ' ἣν ἀνευρίσκει τις τὸ θάρρος καὶ τὰς δυνάμεις του. Ἐὰν ἤθελεν ἐξέλθει, ἡ θέα ἐργάτου τινὸς συνοδευομένου ὑπὸ τοῦ τέκνου του καὶ τῆς συζύγου του θὰ τὸν ἔκαμνε νὰ κλαύσῃ ἀλλ' ἡ αὐστηρὰ μοναστικὴ του καθαιρέσις ἐπεφύλαττεν αὐτῷ ἄλλας ὁδύνας, τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἐρημιτῶν, τὴν φοβερὰν αὐτῶν ἀνταρσίαν ὅτε ὁ θεὸς πρὸς ἐν ἀφιερῶθησαν δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς Ουσίας των. Ὁ θεὸς τοῦ Ρίσλερ ἦτο ἡ ἐργασία, ἐπειδὴ δὲ δὲν εὑρίσκε πλέον ἐν αὐτῇ τὸν κατευναστῶν καὶ τὴν γαλήνην, δὲν ἐπίστευε πλέον εἰς αὐτὴν καὶ τὴν κατηράτο.

Συχνάκις κατὰ τὰς ὥρας ταύτας τῆς πάλης ἡ θύρα τῆς αἰθούσης τοῦ σχεδιασματος ἠνοιγετο ἡρέμα καὶ ἐνεφανίζετο ἡ Κλαίρη Φρομών. Ἡ μόνωσις τοῦ ταλαίπωρου ἀνδρὸς κατὰ τὰς μακρὰς μεταμεσηθρινὰς ὥρας τῆς Κυριακῆς ἐνέπνεεν αὐτῷ οἶκτον, καὶ ἤρχετο νὰ τοῦ κάμῃ συντροφίαν ἑαυτοῦ μὲ τὸ κοράσιόν της, γινώσκουσα εἰς πείρας πόσον ἡ πραότης τῶν παιδιῶν ἦτο

μεταδοτική. Ἡ μικρά, ἥτις νῦν ἐβάδιζε μόνη κατήρχετο ἐκ τῆς ἀγκάλῃς τῆς μητρὸς ὅπως δρᾶμη πρὸς τὸν φίλον τῆς. Ὁ Ρίσλερ ἤκουε τὰ μικρὰ κατεστειρωμένα βήματά τῆς ἤκουε τὴν ἐλαφρὰν τῆς πνοὴν ὀπισθεν τοῦ καὶ πᾶραυτα συνθεσάνετο τὴν ἀναζωογονητικὴν καὶ καταπραυντικὴν ἐπίδρασίν τῆς. Μὲ πόσῃν πολλὴν προθυμίᾳ ἡ μικρὰ περιέβαλλε τὸν τράχηλόν του διὰ τῶν μικρῶν εὐτραφῶν βραχιόνων τῆς, γελῶσα τὸν ἀφελῆ καὶ ἀνάκτιον γέλωτά τῆς καὶ ἀσπαζομένη αὐτὸν μὲ τὸ βαδινὸν στόμα τῆς τὸ μηδέποτε ψευθῆν! Ἡ Κλαίρη Φρομῶν ὄρθια παρὰ τὴν θύραν τοὺς ἐβλεπε μειδιῶσα.

— Ρίσλερ, φίλε μου, ἔλεγε αὐτῇ, πρέπει νὰ καταθῆτε ὀλίγον καὶ εἰς τὸν κῆπον. Ἐργάζεσθε πολὺ... Ὁ ἄρρωσθήσετε.

— Ὅχι, ὄχι, κυρία! ἀπεναντίας ἡ ἐργασία μὲ διατηρεῖ... Μὲ ἐμποδίζει νὰ σκέπτομαι...

Ἐἴτα μετὰ μικρὰν σιγὴν ἡ κυρία Φρομῶν ἐπανελάμβανεν:

— Ἐλα δὲ, φίλτατε Ρίσλερ! πρέπει νὰ προσπαθήσετε νὰ λησμονήσετε.

— Νὰ λησμονήσω!.. Μήπως εἶνε δυνατόν; Εἶνε μερικὰ πράγματα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών μας. Συγχωρεῖ τις, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ.

Πάντοτε σχεδὸν τὸ παιδίον κατῶρθου νὰ σύρη αὐτὸν εἰς τὸν κῆπον. Ἐπῆρπεν ἐκὼν ἄκων νὰ παίξῃ μετ' αὐτῆς τὸ τόπι· ἀλλ' ἡ ἀδειξιότης, ἡ ὀλίγη προθυμία τοῦ συμπαίχτου τῆς ταχέως ἐνεποίουν ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν. Τότε ἐστενεκὴν ἡσυχῆς, ἀρκουμένη νὰ περιπατῇ σοβαρῶς μεταξὺ τῆς σιρᾶς τῶν θάμνων, τὴν χεῖρα ἔχουσα ἐντὸς τῆς χειρὸς τοῦ φίλου τῆς. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ Ρίσλερ δὲν ἐνεθυμῆτο πλέον τὴν παρουσίαν τῆς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ συναισθάνηται, ἡ θερμότης τῆς ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του μικρᾶς χειρὸς παρῆγε μαγνητικὸν ἀποτέλεσμα καταπραυνσεως ἐπὶ τῆς τετρακατασμένης ψυχῆς του.

Συγχωρεῖ τις, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ!..

Καὶ ἡ ἀτυχῆς Κλαίρη ἐπίσης τὸ ἐγίνωσκεν αὐτό, διότι οὐδὲν εἶχε λησμονήσει μὲ ὄλην τῆς τὴν ἄκραν γενναιοσύνην καὶ τὴν ἰδέαν ὅτι ἐπραττε τὸ καθῆκόν τῆς. Δι' αὐτὴν ὡς καὶ διὰ τὸν Ρίσλερ ὁ τόπος ἐνθα εἶχε ἦτο διαρκὴς ἀφορμὴ ὑπενθυμίσαι τῶν θλίψεων τῆς. Ἀνήλεθ τὰ περιστοιχοῦντα αὐτὴν ἀντικείμενα ἠνοιγον πάλιν τὰς ἐτοιμους νὰ ἐπουλωθῶσι πληγὰς. Ἡ κλίμαξ, ὁ κῆπος, ἡ αὐλή, πάντες οἱ μάρτυρες αὐτοί, οἱ ἄφωνοι συνένοχοι τῆς μοιχείας εἶχον μερικὰς ἡμέρας φυσιογνωμικὴν ἀμείλικτον. Αὐταὶ αἱ φροντίδες, αἱ προφυλάξεις ὡς ἐλάμβανεν ὁ συζυγὸς τῆς ὅπως τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῶν ὀδυνηρῶν ἀναμνήσεων, ἡ ἐπιδεικτικὴ πρόθεσις μεθ' ἧς δὲν ἐξήρχετο τὴν ἐσπέραν ἐκ τῆς οἰκίας του καὶ μεθ' ἧς διηγείτο τὰς κατὰ τὴν ἡμέραν περιουσίας του, συνέτεινον ἐπι μάλλον νὰ

ὑπεμνησκασιον αὐτῇ τὰ παραπτώματά του. Ἡσθάνετο ἐνίοτε τὴν ὄρεξιν νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ παύσῃ, νὰ τοῦ εἴπῃ: «Μὴ κάμνης πάρα πολλά!..» Ἡ πίστις εἶχε συντριβῆ ἐν αὐτῇ καὶ ἡ φρικτὴ βάσανος τοῦ ἐρεῖας ὅστις ἀμφιβάλλει καὶ ὅστις θέλει ἐν τούτοις νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον τοῦ ἐξεδηλοῦτο εἰς τὸ πικρὸν τῆς μειδιάμα, εἰς τὴν παγερὰν καὶ ἀνευ παραπόνου ἠπιότητά τῆς.

Ὁ Γεώργιος ἦτο δυστυχίστατος. Ἠγάπα νῦν τὴν σύζυγόν του. Τὸ μεγαλεῖον τοῦ χαρακτήρος τῆς τὸν ἐνίκησεν. Ἐνυπήρχε θαυμασμὸς εἰς τὸν ἔρωτα αὐτόν, πρὸς τούτους δὲ ἡ θλίψις τῆς Κλαίρης ἐπέιχε τόπον ἐν αὐτῇ φιλαρεσκείας, ἥτις δὲν συνεθιβάζετο μὲ τὸν χαρακτήρα τῆς καὶ ἡς τὴν ἐλλείψιν πάντοτε συνθεσάνθη ὁ συζυγὸς τῆς. Ἦτο καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ παραδόξου τύπου τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιθυμούντων τὰς κατακτήσεις. Ἡ Σιδωνία ἰδιότροπος καὶ ψυχρὰ ἀνταπεκρίνετο κάλλιον εἰς τὴν τοιαύτην ἰδιοτροπίαν τῆς καρδίας. Ἀφ' οὗ ἤθελε τὴν ἀφήσει μετὰ τρυφερώτατον ὑποχαιρετισμόν, τὴν ἀνεύρισκε τὴν ἐπομένῃν ἀδιήφορον, ἐπιλήσιμονα καὶ ἡ διαρκὴς αὐτῆ ἀνάγκη ὅπως τὴν ἐπαναφέρῃ πρὸς ἑαυτὸν ἀντικαθίστατο τὸ ἀληθὲς πάθος. Ἡ γαλήνη ἐν τῷ ἔρωτι τὸν ἐκούραζεν, ὡς κουράζει τοὺς ναύτας ἀκύμαντος πλοῦς. Τὴν φορὰν ταύτην ἀπέναντι τῆς συζύγου τοῦ ὀλίγον ἐλαίψε νὰ ναυαγήσῃ, κατὰ τὴν ὥραν δ' ἐκείνην ὁ κίνδυνος ἀκόμη δὲν εἶχε παρέλθει ὀριστικῶς. Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ Κλαίρη εἶχε ἀποσπασθῆ ἀπ' αὐτοῦ, ἀφοσιωθείσα εἰς ὀλοκλήρου εἰς τὸ παιδίον, τὸν μόνον πλέον ὑπάρχοντα μεταξὺ αὐτῶν δεσμῶν. Ἡ τοιαύτη ἀπομάκρυνσις τὴν ἔκαμνε νὰ τοῦ φαίνεται ὀραιοτέρα; μάλλον ἐπιθυμητὴ κατέβαλλε δὲ ὅπως τὴν ἀνακτήσῃ πᾶσαν τὴν περὶ τὸ σαγηνεύειν τέχνην του. Ἐγίνωσκε πόσον τοῦτο ἦτο δύσκολον, διότι δὲν εἶχε νὰ κάμῃ μὲ χαρακτήρα τινὰ χυδαῖον. Οὐχ ἦττον δὲν ἀπηλπίζετο. Ἐνίοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ τόσο ἡδέος κατὰ τὸ φαινόμενον ἀλλὰ τόσο ἀπαθοῦς βλέμματος τοῦ θεωμένου τὰς προσπαθείας του λάμψις τις ἀόριστος ἔλεγε αὐτῷ νὰ ἐλπίζῃ.

Τὴν δὲ Σιδωνίαν δὲν ἀνελογίζετο πλέον. Ἀς μὴ ἐκπλαγῆ δὲ τις διὰ τὴν τοιαύτην ταχεῖαν ἠθικὴν βῆξιν. Τὰ δύο ἐκεῖνα ἐπιπόλαια ὄντα οὐδὲν ἐκέκτηντο τὸ δυνάμενον νὰ συνδέσῃ αὐτὰ ἰσχυρῶς πρὸς ἀλλήλα. Ὁ Γεώργιος ἦτο ἀνίκανος νὰ αἰσθάνηται διαρκῶς ἐντυπώσεις, ἐκτὸς ἐὰν αὐταὶ ἀκαταπαύστως ἀνενοῦντο. Ἡ Σιδωνία ἀφ' ἑτέρου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ πάθος ἐπιμονὴν ἢ μέγα. Ἦτο ἔρωσ ἑταίρας πρὸς φιλόκομφον καλλωπιστὴν, συνιστάμενος ἐκ μεταιοδοξίας, ἐκ πείσματος φιλαυτίας, μὴ ἐμπνεῶν ἀφοσίωσιν ἢ σταθερότητα, ἀλλὰ μόνον περιπτέαια τραγικὰς, μονομαχίας ἢ αὐτοχειρίας, ἐξ οὗ πάντοτε

τις σχεδὸν ἀπομακρύνεται καὶ ἀπομακρύνεται θεραπευμένως. Ἰσως ἂν ἤθελε τὴν ἐπανιδῆ, ἢ ἐπανέπιπτε πάλιν εἰς τὴν νόσον του· ἀλλ' ἡ Ουελλὼδης φυγὴ τῆς Σιδωνίας εἶχε παραφέρει αὐτὴν πολὺ ταχέως καὶ πολὺ μακρὰν, ὥστε ἡ ἐπάνοδος δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ. Ὅπως δὲ ἦτο ἡτο ἀνκαύφισις δι' αὐτὸν ὅτι ἠδύνατο νὰ ζήσῃ χωρὶς νὰ ψευθῆ, ὁ δὲ νέος βίος ἔν διήγε, συνιστάμενος ὅλος εἰς ἐργασίας καὶ στερήσεων, τείνων δὲ πρὸς ἀπομακρυσμένον σκοπὸν ἐπιτυχίας δὲν ἀπῆρτεκεν αὐτό. Καὶ τοῦτο ἦτο εὐτύχημα· καλὸν δὲν ἀπῆρτετο μικρὸν θάρρος καὶ θέλησις ἐκ μέρους τῶν δύο συνεταίρων ὅπως ἀνυψωθῆ ὁ ἐμπορικὸς τῶν οἶκος.

Ὁ ταλαίπωρος αὐτὸς οἶκος Φρομῶν διέεργε πανταχῶθεν. Διὸ ὁ γέρον Πλανῆς διήλλα πολλὰς ἀκόμη κακὰς νύκτας βασανιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἐφιάλτου τῆς λήξεως καὶ τῆς ἀπαισίας ὀπτασίας τοῦ κυανοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Χάρις ὅμως εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐγένετο δυνατὸν νὰ πληρωθῶσιν ὅλα τὰ χρέη.

Μετ' ὀλίγον τέσσαρες ἐκτυπωτικαὶ μηχαναὶ Ρίσλερ ὀριστικῶς ἐγκαιθροῦθησαν ἐλειτουργοῦν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ. Εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἐμπορίου τοῦ χροματιστοῦ χάρτου ἤρχισεν νὰ γεννᾶται συγκίνησις. Ἡ Λυών, ἡ Κάν, ἡ Ρεζάρ, τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα ἀνησυχῶν πολὺ ἐξ αἰτίας τῆς «περιστροφικῆς καὶ δωδεκαγώνου» μηχανῆς. Ἐἴτα ἡμέραν τινὰ οἱ Προσατῶν παρουσιάσθησαν προσφέροντες τρικκοσίας χιλιάδας φράγκων, ὅπως μετασχεῖσι μόνον καὶ αὐτοὶ τοῦ προνομίου.

— Τί νὰ κάμωμεν;.. ἠρώτησεν ὁ Φρομῶν τὸν Ρίσλερ.

Οὗτος ὑψώσε τοὺς ὄμους μετ' ἤθους ἀδιαφόρου.

— Σκεφθῆτε σεῖς καὶ ἀποφασίσετε... Δὲν ἀφορᾷ ἐμὲ... Ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ ὑπάλληλος.

Ἡ λέξις αὐτὴ βηθεῖσα ψυχρῶς, ἀνευ ὀργῆς, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐκθάρμβου προ-ώπου τοῦ Φρομῶν καὶ τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν σοβαρότητα τῆς καταστάσεως ἢ αὐτὸς πάντοτε ἦτο ἔτοιμος νὰ λησμονήσῃ.

Ὅτι ὅμως εὐρέθη μόνος μετὰ τῆς προσφιλοῦς του κυρίας Γεωργίου, ὁ Ρίσλερ τὴν συνεβούλευσε νὰ μὴ δεχθῶσι τὴν προσφορὰν τῶν Προσατῶν.

— Περιμεῖνατε καὶ μὴ βιασθῆτε, εἶπεν... Ἀργότερα θὰ πωλήσετε ἀκριβώτερα.

Ὅμιλοι μόνον περὶ αὐτῶν προκαιμένου περὶ ὑποθέσεως, ἥτις τόσο ἐνδόξως τὸν ἐνδιέφερον. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἐκ τῶν προτέρων ἀπεσπᾶτο ἀπὸ τοῦ μέλλοντός των.

Ἐν τούτοις αἱ παραγγελίαι ἐφθάνον σίωρηδόν. Ἡ ποιότης τοῦ χάρτου καὶ ἡ ὑποθίβασις τῶν τιμῶν ἔνεκα τῆς περὶ τὴν κατασκευὴν εὐκολίας, καθιστῶν ἀδύνατον πάντα συναγωνισμόν. Ἀναντιρρήτως κολοσσαία πειροσία προητοιμάζετο

διὰ τοὺς Φρομῶν. Ἐργοστάσιον εἶχεν ἀνακτῆσαι τὴν ἄλλοτε ἀνηράν του ὄψιν καὶ τὸν μέγαν αὐτοῦ ὡσεὶ κυβέλης βόμβον. Ζωηρότης φιλόπονος ἐπεκράτει εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ ἐργαστήρια ἀναμίσσον τῶν πληρουσῶν αὐτὰ ἑκατοστῶν ἐργασιῶν. Ὁ γέρον Πλανῆς ἔμεινε νῦν διαρκῶς εἰς τὸ γραφεῖόν του· ἐφαίνετο ἀπὸ τοῦ κηφαρίου κύπτων ἐπὶ τῶν ὀγκωδῶν βιβλίων τῶν ἐσόδων, καταστρώων δι' ἐξαίρετων ἀριθμῶν τὰ ἐκ τῆς Ἐκτυπωτικῆς μηχανῆς κέρδη.

Ὁ Ρίσλερ ἐργάζετο ἐπίσης διαρκῶς ἀνευ διασκεδάσεως τινος ἢ ἀναπαύσεως. Ἡ ἐπαλθούσα εὐημερία κατ' οὐδὲν μετέβαλλε τὰς αὐστηράς του ἔξεις καὶ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ δωμακτίου τοῦ τοῦ κειμένου εἰς τὸν ἀνώτατον ὄροφον τοῦ κτιρίου ἤκουε φθάνοντα μέχρις αὐτοῦ τὸν δραστήριον κρότον τῶν μηχανῶν του. Δὲν ἐγίνετο ὀλιγώτερον κατηφῆς ἢ ὀλιγώτερον σιγῆλος. Μίαν ἡμέραν ἐν τούτοις ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐργοστάσιον, ὅτι ἡ Ἐκτυπωτικὴ μηχανή, ἡς ὑπόδειγμα εἶχε πεμφθῆ εἰς τὴν μεγάλην ἐκθεσιν τῆς Μαγικιστρίας, ἔλαχε τοῦ χρυσοῦ βραβείου, ἐπικυροῦντος ὀριστικῶς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς. Ἡ κυρία Γεωργίου προτεκάλεσε τὸν Ρίσλερ εἰς τὸν κῆπον καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος καὶ ἠθέλησε ν' ἀναγγεῖλῃ αὐτῷ ἡ ἰδίαν τὴν καλὴν εἰδήσιν.

Διὰ μίαν μειδιάμα ὑπερηφανείας διέστειλε τὸ γράσαν καὶ κατηφῆς πρόσωπόν του. Ἡ κενόδοξία του ὡς ἐφευρέτου, ἡ ἐπαρσις τῆς δόξης, πρὸ πάντων δὲ ἡ ἰδέα ὅτι ἐπηνώρθου τὸσον λαμπρῶς τὴν γενομένην παρὰ τῆς συζύγου του βλάβην εἰς τὸν οἶκον πρὸς στιγμὴν τὸν ἔκαμνε νὰ αἰσθάνηται ἀληθῆ ἄγχαλλίασιν. Ἐθλίψε τὰς χεῖρας τῆς Κλαίρης καὶ ἐψιθύρισε ὅπως κατὰ τὰς παρελθούσας εὐδαίμονας ἡμέρας:

— Εἶμαι εὐχαριστημένος... εἶμαι εὐχαριστημένος!..

Ἄλλ' ὅποια διαφορά τόνου ἢ φράσις ἐλέχθη χαλαρῶς, ἀνευ ἐλπίδος μὲ τὴν ἐκνοσησίαν ἀπλῶς ἐκπληρουμένης ὑποχρεώσεως καὶ οὐδὲν πλέον.

Ὁ κώδων ἐσήμανε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐργασιῶν καὶ ὁ Ρίσλερ ἐπανελθὼν ἡσυχῶς ἀνέλαβε τὴν ἐργασίαν του ὅπως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς κατῆλθε πάλιν. Ἀκουσίως ἡ εἰδήσις αὕτη τὸν συνεκίνησε περισσότερο ἀφ' ὅσον ἤθελε νὰ δείξῃ. Περιεφέρετο ἐντὸς τοῦ κήπου, περιεπόλει περὶ τοῦ ταμείου, μειδιῶν ὀλιβερῶς πρὸς τὸν γέρον Πλανῆ διὰ μέσου τῶν ὕλων.

— Τί νὰ τρέχη;.. ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ γηραιὸς ταμίας. Τί νὰ μὴ θέλῃ;

Ἐλός, τῆς ἐσπέρας ἐπαλθούσης, καθ' ἣν ὥραν ἐκλείετο τὸ γραφεῖον, ὁ Ρίσλερ ἀπεφάσισε νὰ εἰσελθῇ καὶ νὰ τοῦ διηγήσῃ.

— «Πλανή, φίλε μου, ήθελα..»

Και εδίστασεν επί μικρόν.

— «Ηθελα να μου δώσης την επιστολήν... εϊξέρεις, εκείνην την μικράν επιστολήν μαζί με τὸ δέμα.

Ὁ Σιγισμόνδος τὸν προσέβλεψεν έκθαμβος. Ἐν τῇ ἀπλοικότητι του ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Ρίσλερ δὲν ἐσυλλογίζετο πλέον τὴν Σιδωνίαν, ὅτι τὴν εἶχε παντελῶς λησμονήσῃ.

— Πῶς!... θέλεις;...

— «Λίθκουσέ με, τὸ ἐκέρδησα καὶ αὐτὸ με τὸν κόπον μου. Θέλω νὰ φροντίσω τώρα καὶ δι' ἐμέ' ἀρκετὰ ἐφρόντισα διὰ τοὺς ἄλλους.

— Ἐχεις δίκαιον εἶπεν ὁ Πλανῆς. Λαίπὸν ἰδοὺ τί θὰ κάμωμεν. Ἡ ἐπιστολή καὶ τὸ δέμα εὑρίσκονται εἰς τὴν κατοικίαν μου, εἰς Μοντρούζ. Ἄν θέλῃς, θὰ ὑπάγωμεν νὰ γευματίσωμεν μαζί εἰς τὸ Παλαί - Ροαγιάλ, ὅπως εἰς τὸν καλιῶν μας καλὸν καιρὸν, ἐνθυμῆσαι;... Ἐγὼ θὰ σοὺ κάμω τὸ τραπέζι. Θὰ τὸ βρέξωμεν τὸ βραβῆδόν σου με ὀλίγον κρασί παλαιόν... ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ περίφημον! Ἐπειτα θὰ ὑπάγωμεν μαζί εἰς τὸ σπίτι. Θὰ πάρῃς τὰ πράγματά σου καὶ ἂν εἶνε πολὺ ἄργα καὶ δὲν θὰ ἤμπορῃς νὰ ἐπιστρέψῃς, ἢ δεσποινίς Πλανῆ, ἢ ἀδελφὴ σου, θὰ σοὺ ἐτοιμάσῃ ἕνα κρεββάτι καὶ θὰ κοιμηθῇς εἰς τὴν κατοικίαν μας... Εἶνε καλὰ ἐκεῖ κάτω... εἶνε ἐξοχή... Ἄφρον τὸ πρῶν εἰς τὰς ἐπτὰ θὰ ἐπιστρέψωμεν μαζί εἰς τὸ ἐργαστάσιον, με τὸ πρῶτον λεωφορεῖον... Ἐλα φίλε μου, κάμε μου αὐτὴν τὴν χάριν! εἰδαμὴ θὰ μοῦ φανῇ ὅτι ἐξακολουθεῖς νὰ μνησικαχῆς κατὰ τοῦ παλαιοῦ σου φίλου, τοῦ Σιγισμόνδου.

Ὁ Ρίσλερ ἐδέχθη. Δὲν ἐσκέπτετο αὐτὸς νὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἀνομιλήν τοῦ βραβῆδου, ἀλλὰ ν' ἀποσφραγίσῃ ἄρας τινὰς ἐνωρίτερον τὴν μικρὰν ἐπιστολήν, ἣν εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει τὸ δίκαιωμα ν' ἀναγνώσῃ.

Ἐδέησε νὰ ἐνδυθῇ. Τὸ πρᾶγμα ἀπῆται κάπως καιρὸν, καθότι ἐπὶ ἐξ διαρκείας μῆνας ἔφερε πάντοτε τὴν ἐργατικὴν του ἐνδυμασίαν, ἐθεωρήθη δὲ ὡς ἐκτακτον συμβᾶν εἰς τὸ ἐργαστάσιον. Ἀμέσως εἰδοποίησαν τὴν κυρίαν Φρομῶν...

— Κυρία, κυρία!... ὁ κ. Ρίσλερ ἐξέρχεται!...

Ἡ Κλαίρη τὸν παρετήρησεν ἐκ τοῦ παραθύρου, τὸ ὕψηλόν δ' ἐκεῖνο σῶμα, τὸ κεκυφὸς ἐκ τῆς θλίψεως καὶ ἐρειδόμενον ἐπὶ τοῦ βραχιονοῦ τοῦ Σιγισμόνδου ἐνεποίησεν αὐτῇ βραδείαν ἐντύπωσιν, παράδοξον, τὴν ὁποῖαν πάντοτε ἐνεθυμῆται κατόπι.

Εἰς τὴν ὁδὸν οἱ ἄνθρωποι ἐχαίριζον τὸν Ρίσλερ μετὰ προθυμίας, αὐτὸς δὲ ὁ ἀπλοὺς χειρῆσιμος τὸν ἐνεκαρδιωνεν. Εἶγε τὴν ἀνάγκην εὐμειρίας! Ἄλλ' ὁ κρότος τῶν ἀμαξῶν τὸν ἐζάλειν ὅπως οὖν.

— Λίσθάνομαι ζάλην... ἔλεγε πρὸς τὸν Πλανῆν.

— Στηρίζου καλὰ ἐπάνω μου, φίλε μου... μὴ φοβῆσαι!

Καὶ ὁ ἀγαθὸς Πλανῆς ὠρθοῦτο περιφέρων τὸν φίλον του μετὰ τῆς ἀρελοῦς καὶ φανατικῆς ἐπάσεως χωρικοῦ ἐκ Μεσημβρίας φέροντος τὸν ἄγιον τοῦ χωριοῦ του.

Ἐρθασαν τέλος εἰς τὸ Παλαί - Ροαγιάλ.

Ὁ κήπος ἔβριθε πλήθους Πολλοὶ ἤρχοντο ὅπως ἀεροσθῶσι τὴν μουσικὴν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τοῦ κρότου τῶν ἀνακινουμένων ἰδρῶν, καθεὶς ἀνεζήτει θέσιν ὅπως ἰσοποθετηθῇ. Οἱ δύο φίλοι εἰσῆλθον μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ ἐστιατόριον, ὅπως ἀποφύγωσιν ὅλον ἐκεῖνον τὸν ὄρουθον. Ἐκῆθησαν ἐντὸς μιᾶς τῶν μεγάλων κίθουσῶν εἰς τὸ πρῶτον πατωμα, ὅπου ἐν φαίνεται τὸ πράσινον χρώμα τῶν δένδρων, οἱ περιπατοῦντες καὶ ὁ πίδαξ τοῦ ὕδατος μεταξὺ τῶν δύο μελαγχολικῶν τετραγώνων τῆς πλατείας. Διὰ τὸν Σιγισμόνδον ἦτο τὸ ἄκρον αἶκρον τῆς πολυτελείας ἢ αἴθουσα ἐκεῖνη τοῦ ἐστιατορίου, ἢ πανταχοῦ ἐπίχρυσος, μετὰ κεχρυσωμένα κάτοπτρα, τὰ πολυφάτα καὶ τὰς ἐκ χάρτου χρωματιστοῦ τοιχοστρωσίας. Τὸ λευκὸν μάκτρον, ὁ μικρὸς ἄρτος, ὁ καταλογὸς τῶν φαγητῶν τοῦ ἐπὶ τιμαῖς ὠρισμέναις γεύματος ἐπλήρουν αὐτὸν ἀγαλλιασεως.

— Καλὰ εἴμεθα ἰδῶ, αἰ; ἔλεγε πρὸς τὸν Ρίσλερ.

Εἶτα μετὰ πᾶν νέον φαγητὸν τῆς ἐπὶ δαπάνῃ δύο φράγκων καὶ πεντήκοντα ἑκατοστῶν εὐχίας ἐκεῖνης, ἐξέφερον ἐπιφωνήματα, ἐπλήρη διὰ τῆς βίας τὸ πινάκιον τοῦ φίλου του:

— Φάγε ἀπ' αὐτό!... εἶνε ὠραῖον.

Ὁ Ρίσλερ μετὰ ὄλην αὐτοῦ τὴν προθυμίαν ὅπως φανῇ εὐχαρις, ἐφαίνετο περιφροντὶς καὶ ἔβλεπε διαρκῶς ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

— Ἐνθυμῆσαι, Σιγισμόνδε;... εἶπε μετὰ τινὰς στιγμᾶς.

Ὁ γηραιὸς ταμίας ὅστις ἦτο ἀφωσιωμένος εἰς τὰς παλαιὰς ἀναμνήσεις, τῆς ἐποχῆς ὅτε εἰσῆχθη ὁ Ρίσλερ εἰς τὸ ἐργαστάσιον, ἀπήντησεν:

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ἂν ἐνθυμοῦμαι!... ἰδοὺ. Ἡ

πρῶτη φορὰ ὅπου ἐγευματίσαμεν μαζί εἰς τὸ Παλαί Ροαγιάλ ἦτο τὸν Φεβρουάριον τοῦ 46, τὸ ἔτος ὅπου ἐγένεεν ἡ μεταρρυθμίσις εἰς τὰς πλάκας εἰς τὸ κατάστημα...

Ὁ Ρίσλερ ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Ὄ, ὄχι!... ἐγὼ λέγω ἰδῶ καὶ τρία ἔτη...

Ἐκεῖ ἀντικρὺ ἐδειπνήσαμεν ἐκεῖνην τὴν περίφημη βραδυά...

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΒΟΥΛΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Α'.

Ἡ πρώτη Κυβέρνησις, ἥτις εὐθύς, ἀμα τῇ ἐλεύσει τοῦ Ὀθωνος ἐσχηματίσθη ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας συνέκειτο ἐκ τῶν ἀειμνήστων Σ. Τρικούπη, τοῦ κλεινοῦ τῆς ἐπαναστάσεως ιστορικοῦ, ὡς προέδρου καὶ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, Χ. Κλονάρη, τοῦ μετέπειτα προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀστυνομοῦ τῆς δικαιοσύνης, Δ. Χρηστίδου τῶν ἐσωτερικῶν, Γ. Ρίζου τοῦ Νερούλου τῶν ἐκκλησιαστικῶν, Ἀλ. Μαυροκορδάτου τῶν οικονομικῶν, Κ. Ζωγράφου τῶν στρατιωτικῶν καὶ Δ. Βούλγαρη τῶν ναυτικῶν. Ἀπὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου 1833, ὅτε ἐσχηματίσθη τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, μέχρι τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, ὅτε ἐδόθη τὸ πρῶτον σύνταγμα, οἱ ὑπουργοὶ διορίζοντο ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ βασιλέως, λαμβανόμενοι ἢ ἐκ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, ὡς οἱ Σ. Τρικούπη, Ἀλ. Μαυροκορδάτος, Γ. Κωλέττης, Ἀντ. Κριεζῆς, Ἀνδρ. Μεταξᾶς, ἢ ἐκ τῶν ἐξ Εὐρώπης, ἐνδοξοῦσιν, ἐπιστρεψάντων πολιτευτῶν ὡς οἱ Ν. Θεοφάνης, Κ. Σχινᾶς, Γ. Ράλλης, Α. Μαλάς ἢ τέλος ἐκ τῶν μετὰ τοῦ Ὀθωνος κατελθόντων ἐπιστήμων Βενεζωλῶν ὡς οἱ Χ. Σμάλτε, Γ. Δεζουφίος, Δ. Ρουδάτ. Πρωθυπουργοὶ κατὰ τὸ ἔνεκα τῆς τοῦτο διαστήματος διορίσθησαν ἐξ, οἱ Σ. Τρικούπη, Ἀλ. Μαυροκορδάτος δις, Γ. Κωλέττης, Δ. Ρουδάτ καὶ Ἀντ. Κριεζῆς, ὅστις κυρίως δὲν ἦτο πρωθυπουργός, ἀλλὰ προήδρευε τοῦ ὑπουργ. συμβουλίου ὡς πρεσβύτερος πλὴν τούτων δὲ, ἀπὸ μὲν τῆς 20 Μαΐου 1835 μέχρι τῆς 2 Φεβρουαρίου 1837 προήδρευε τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὁ Ἀρμουνσπεργ, ἀπὸ δὲ τῆς 8 Δεκεμβρίου 1837 μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου 1841 αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ὀθων κατὰ τὸ συγκεντρωτικώτατον σύστημα, οὕτως ἦτο ἄρα ὁ θιασώτης, καθ' ὃ οἱ ὑπουργοὶ μετεβάλλοντο εἰς ἀπλοὺς γραμματεῖς τοῦ βασιλέως, μὴ ἀπαξιούτους νὰ κατέρχεται μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τῆς διοικήσεως. Ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διορισθέντων ὑπουργῶν ἐπὶ πλείονα μὲν χρόνον ἐτήρησαν τὸ χαρτοφυλάκιον οἱ Ἀντ. Κριεζῆς τῶν ναυτικῶν (31 Δεκεμβρίου 1836—3 Φεβρουαρίου 1843) καὶ Χ. Σμάλτε τῶν στρατιωτικῶν (10 Ἰουνίου 1835—2 Ἰουλίου 1841), ἐπὶ ἐλάχιστον δὲ ὁ Ν. Σιλήβριγγος τῶν οικονομικῶν (6 Νοεμβρίου 1842—Δεκεμβρίου 1842). Τέλος δὲ 30 ἐν ὄλῳ πρόσωπα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διορίσθησαν ὑπουργοὶ ἢ γραμματεῖς τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς ἀνομαζόντο τότε.

Β'.

Δευτέρα περίοδος τοῦ δημοσίου τῆς Ἑλλάδος βίου εἶνε ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, ὅτε ὁ λαὸς ἠνάγκασε τὸν βασιλέα νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του, ὅπως κυβερνᾶται συνταγματικῶς καὶ λήγουσα τὴν 11 Δεκεμβρίου 1862, ὅτε ὁ λαὸς πάλιν νομίζων ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐδολοιέτο τὸ σύνταγμα τὸν ἠνάγκασε νὰ καταλίπῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ στέμμα καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ πλήρως πικρίας καὶ ἀπογοητευμένους, διότι αἱ καλαὶ αὐτοῦ διαθέσεις καὶ προπάθειαι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐλόκληρον τριακονταετίαν, παρεξηγήθησαν. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ καινοβουλευτικὸν πολιτικὸν ἔνεκα τῆς φανερᾶς ἐπεμβάσεως τῶν κυβερνήσεων κατὰ τὰς ἐκλογὰς βλάβης μάλλον ἢ ὠφελείας πρόξενον κατέστη. Κατ' αὐτὴν ἐπτάκις ἐνηργήθησαν ἐκλογαί, ἥτοι ἐπτὰ βουλευτικαὶ περίοδοι συνεληθήσαν, ὧν αἱ δύο διελύθησαν, ἡ τρίτη καὶ ἡ ἔκτη ἐκείνη μὲν ὑπὸ τοῦ Κωλέττου ἀπολέσαντος τὴν πλειονοψηφίαν, αὐτὴ δὲ εὐθύς ἀμα τῇ ἐκλογῇ ὡς προέδρου τῆς δευτέρας αὐτῆς συνόδου τοῦ Θρ. Ζαίμη, λυσσῶδως πολεμουμένου ὑπὸ τῆς βασιλείας. Εὐθύς ἐκ τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου ἤρχισαν αἱ ἐπεμβάσεις κατὰ τὰς ἐκλογὰς, αἵτινες κατήντησαν ἀληθῶς εἰκονικαί· καὶ ἂν δὲ τις τῶν ἀντιθέτων ἐπιτύγχανε κατ' αὐτάς, ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγεροῦτο κατὰ τὰς ἐξελέξεις. Ἐνδεκα δ' ἐν ὄλῳ κυβερνήσεις διεδέχθησαν ἀλλήλας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὥστε κατὰ μέσον ὄρον ἡ διάρκεια ἐκάστης ἦτο εἰκοσι σχεδὸν μηνῶν. Οὐχ ἦτρον ὑπῆρξαν καὶ ὑπουργεῖα διαρκέσαντα πολὺ περισσότερον, ὡς τὸ τὴν 6 Αὐγούστου 1844 ὑπὸ τὸν Κωλέττην σχηματισθέν, ὅπερ διήρκεσε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ συμβάντος τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1847, τὸ ὑπὸ τὸν Ἀντ. Κριεζῆν (12 Δεκεμβρίου 1849—15 Μαΐου 1854) καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ἀθ. Μιαούλην (13 Νοεμβρίου 1857—26 Μαΐου 1862)· καὶ ἕτερα διαρκέσαντα πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ μέσου ὄρου, ὡς τὸ ὑπὸ τὸν Ἀλ. Μαυροκορδάτον σχηματισθέν τὴν 30 Μαρτίου 1844 διαρκέσαν μέχρι τῆς 6 Αὐγούστου 1844. Ἡ σειρά τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πρωθυπουργῶν εἶνε ἡ ἐξῆς: Ἀνδρ. Μεταξᾶς, ἐφ' οὗ ἐψηφίσθη τὸ σύνταγμα, Ἀλ. Μαυροκορδάτος, ὅστις ἐκλήθη ἕνα ἐφορμῶσα αὐτὸ κατὰ πρῶτον, Γ. Κωλέττης, Κ. Τζαβέλλας, διαδεχθεὶς προσωρινῶς τὸν Κωλέττην θανόντα εἰς τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Γ. Κουντουριώτης, Κ. Κανάρης, Α. Κριεζῆς, Ἀλ. Μαυροκορδάτος, Δ. Βούλγαρης, Ἀθ. Μιαούλης καὶ Γ. Κολοκοτρώνης, ὅστις μετὰ τῶν Ν. Δραγοῦμη, Ε. Ἡλιοπούλου, Δ. Κατζίσκου, Π. Βάρβογλη, Σ. Μήλιου καὶ Ν. Μιζῆ ἐσχημάτισε τὸ τελευταῖον τοῦ Ὀθωνος ὑπουργεῖον, ὑπουργεῖον τοῦ αἵμα-

τος επικληθέν. Κατά την περίοδον ταύτην ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπουργῶν πλεονάζουσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος (Κ. Κανάρης, Ἄνδρ. Λόντος, Ἄνκστ. Μαυρομιχάλης, Τ. Μαγγίνας, Κ. Τζαβέλλας, Γ. Κουντουριώτης, Ι. Σταΐκος κτλ) καὶ τὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ σπουδασάντων καὶ θεωρουμένων ὡς ἀνωτέρας παιδείας τυχόντων (Μιχ. Σχινιάς, Μιχ. Σκαλιστήρης, Κ. Προβαλέγγιος, Σπ. Πήλλικας, Π. Καλλιγᾶς, Μιχ. Ποτλῆς, Π. Ἀργυρόπουλος, Ν. Δραγούμης, Α. Ρ. Ραγκαβῆς κτλ) οὐχ ἦσαν ὅμως προστεθῆσαν καὶ ἄλλα, ἀνδρῶν ἐκ τοῦ κοινοβουλίου ἀναδειχθέντων, οἵτινες νέον αἷμα μετήγγισαν εἰς τὰ μέλη τῶν διευθυνόντων τὴν κυβερνητικὴν μηχανήν, καὶ οἵτινες ἐμελλον μετὰ ταῦτα νὰ διαχειρισθῶσιν αὐτοὶ ἀποκλειστικῶς τὴν κυβερνήσιν (Ἄλ. Κουμουνοῦρος, Θρ. Ζαΐμης, Χ. Χριστόπουλος, Δ. Καλλιφρονᾶς, Α. Σομόλης, Α. Κεστενίτης κλπ). Τέλος ἐν ὅλῳ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς ὑπουργικῆς ἑδρας 72 πρόσωπα.

Γ'. Μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὁθωνος συνέστη τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1862 τριμελὴς ἀντιβασιλεία συγκειμένη ὑπὸ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς μεταπολιτεύσεως Δ. Βούλγαρη ὡς προέδρου, Κ. Κανάρη καὶ Μ. Ρούφου, ἧτις διώρισαν τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον συγκείμενον ἐκ τῶν Ἀδ. Διαμαντοπούλου, Α. Κουμουνοῦρου, Θρ. Ζαΐμη, Τ. Μαγγίνα, Δ. Μαυρομιχάλη, Δ. Καλλιφρονᾶ, Σ. Δεληγιώργη καὶ Β. Νικολοπούλου. Συνελθούσης δὲ τῆς ἀμέσως συγκληθείσης ἐθνοσυνελεύσεως ἡ προσωρινὴ κυβερνήσις κατέστη τὴν ἐξουσίαν δοῦσα λόγον πᾶν πεπραγμένον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς 12 Φεβρουαρίου 1863 ἀνέλαθεν αὐτὴ ἡ συνέλευσις τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ οὕτω τρεῖς κυβερνήσεις ἐξελέγησαν μία ὑπὸ τὸν Δ. Κυριακὸν καὶ δύο ὑπὸ τὸν Μ. Ρούφον, ἐκτὸς τῆς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως σχηματισθείσης ἧτις 4 μόλις ἡμέρας διήρκεσαν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπουργοὶ ἐξελέγοντο ὡς εἰκόσ, οἱ ἄκρω ἀντιβασιλικοὶ, οἱ δὲ μέγιστα συντέλεσαν εἰς τὴν πτώσιν τοῦ Ὁθωνος. Κατὰ τὴν μεσοβασιλείαν ἀνῆλθον τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπουργικὸν ἄξιωμα οἱ μετέπειτα μεγάλης διαπρέψαντες Ἐπ. Δεληγιώργης, Α. Αὐγερινός, Ἄθ. Πετιμεζᾶς, Θ. Π. Δηλιγιάννης, Β. Νικολόπουλος, Ι. Παπαζαφειρόπουλος, Γ. Μπούμπουλης κτλ. Ἐν ὅλῳ κατὰ τὸ μόλις ἐνιαύσιον τοῦτο διάστημα ἐξελέγησαν ὑπουργοὶ 35 πολιτευταῖ.

Δ'. Τελευταία περίοδος εἶνε ἡ ἀπὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Γεωργίου Α'. μέχρι σήμερον. Κατ' αὐτὴν καίτοι ἡ κοινοβουλευτικὴ μηχανὴ λειτουργεῖ ἀκριβῶς, μόλις ἐπ' ἐσχάτων καταρτίθη νὰ ἐ-

χωμεν μονίμους κυβερνήσεις. Μοναδικὸν εἶνε τὸ συμβῆν κατὰ τὸ 1865, ὅτε ἐξ ὑπουργεία διεδέχθησαν ἀλληλοδιαδόχως ἄλληλα τὸ ὑπὸ τὸν Ἄλ. Κουμουνοῦρον (2 Μαρτ.—20 Ὀκτωβρ.), τὸ ὑπὸ τὸν Ἐπ. Δεληγιώργην τὸ πρῶτον χριόμενους πρωθυπουργοὺς, διαρκέσαν 14 ἡμέρας, τὸ ὑπὸ τὸν Δ. Βούλγαρην τριήμερον, τὸ ὑπὸ τὸν Ἄλ. Κουμουνοῦρον ἐφθήμερον, τὸ ὑπὸ τὸν Ἐπ. Δεληγιώργην διαρκέσαν 16 ἡμέρας καὶ τέλος τὸ ὑπὸ τὸν Μ. Ρούφον ἔχρου. Πλὴν τούτων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔχομεν καὶ ἕτερα ὑπουργεία βραχὺ διαρκέσαντα: τὸ ὑπὸ τὸν Ἀρ. Μωραϊτίνην ἔλασσον τοῦ μηνός, τὸ ὑπὸ τὸν Ἐπ. Δεληγιώργην (26 Νοεμβρίου 1876—1 Δεκεμβρ. 1876) ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, τὸ ὑπὸ τὸν Χ. Τρικούπην ἐπὶ 5 ἡμέρας (21—26 Ὀκτωβρ. 1878, τὸ ὑπὸ τὸν Δ. Βάλθην ἐπὶ 12 ἡμέρας (27 Ἀπριλίου—9 Μαΐου 1886 καὶ ἄλλα. Μακρόθια δὲ ὑπουργεῖα ἐπὶ Γεωργίου εἰσι τὸ ὑπὸ τὸν Ἐπ. Δεληγιώργην τὴν 8 Ἰουλίου 1872 ἔρκισθῆν καὶ διαρκέσαν μέχρι τῆς 9 Φεβρουαρίου 1874 καὶ τὰ δύο τελευταῖα ὑπὸ τὸν Χ. Τρικούπην, ὧν τὸ μὲν πρῶτον διήρκεσεν ἔτη τρία καὶ ἓνα μῆνα (3 Μαρτίου 1882—19 Ἀπριλίου 1885), τὸ δὲ, ὅπερ κατὰ τὴν φαινόμενα ἔσται τὸ μακροβιότερον πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι σχηματισθέντων ὑπουργείων ἀναλαβὸν τὴν ἐξουσίαν τὴν 9 Μαΐου 1886 ἐξακολουθεῖ εἰς διαχειριζόμενον αὐτὴν. Ἀξιοσημειώτον εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Κ. Κανάρην, τὴν 26 Μαΐου 1877 σχηματισθῆν καὶ διαρκέσαν μέχρι τῆς 11 Ἰανουαρίου 1878, ἧτι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κανάρη, συμβῆντα τὴν 2 Σεπτεμβρίου 1877 οὕτως, μέλη ἀπατέλων οἱ Ἐπ. Δεληγιώργης, Ἄλ. Κουμουνοῦρος, Θρ. Ζαΐμης, Χ. Τρικούπης, Θ. Δηλιγιάννης καὶ Χ. Ζιμβρακᾶκης καὶ ὅπερ οἰκουμενικῶς ἐπεκλήθη. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐσηματίσθησαν 38 ὑπουργεῖα καὶ ἀνῆλθον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἄξιωμα οἱ ἐξῆς, ὧν τινες πλέον ἢ ἅπαξ, ὁ δὲ Κουμουνοῦρος δεκάκις: Δ. Βούλγαρης, Κ. Κανάρης, Ζ. Βάλθης, Ἄλ. Κουμουνοῦρος, Ἐπ. Δεληγιώργης, Μ. Ρούφος, Χρ. Μωραϊτίνης, Θ. Ζαΐμης, Χ. Τρικούπης, Θ. Δηλιγιάννης καὶ Δ. Βάλθης. Οἱ δὲ ἀνελθόντες εἰς τὸ ἄξιωμα τοῦ ὑπουργοῦ ὑπερβαίνουσι τοὺς 80, ὧν ἐλάχιστοι οἱ ἐκ τῶν ἀγωνιστῶν, ἡ πλειονότης δὲ ἐκ νέων πολιτιστῶν, σχηματισθέντων τὸ στάδιον αὐτῶν διὰ τῆς προσωπικῆς εὐφυΐας καὶ ἐκάνοτητος αὐτῶν ἢ υἱῶν τῶν κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ ἐπὶ τοῦ Ὁθωνος διαπρέψαντων, εἰσι δὲ καὶ οἱ στεροῦμενοι ἐντελῶς πάσης προσωπικῆς ἀξίας, διελθόντες δὲ ὡς ἀστραπὴ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ὄριζοντος, καὶ οὐδὲν καταλιπόντες ἴχνος τῆς διαβάσεως αὐτῶν, ὅτε ἐξισταται ὁ ἀναγινώσκων τὸν κατάλογον αὐτῶν πῶς κατήρθωσαν νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τοιοῦτον ἄξιωμα.

Ἐν συνόλῳ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς βασιλείας 61 πρωθυπουργοὶ διεδέχθησαν ἀλλήλους: ἐκ δὲ τῶν ὑπουργείων τοὺς μὲν πλείστους προίσταμένους ἔσχε τὸ τῆς δικαιοσύνης 93, τοὺς δ' ἐλάχιστους τὸ τῶν ναυτικῶν 75, ἐξ ὧν ἐλάχιστοις τοῦ ἡμίσεως οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ναυτικοὶ καὶ ἐκ τούτων οἱ πλείστοι ἐπὶ Ὁθωνος, ὅτε ἔζων οἱ διαφοστεφεῖς ἥρωες τῶν Σπεσπῶν, τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Ψαρρῶν. Ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν 79 ὑπουργῶν, εἰς ἧτο ἀνιστρατήγος ὁ Β. Πετιμεζᾶς (30 Ἀπριλίου 1879), εἴκοσι ὑποστράτηγοι, εἰς λοχαγούς, ὁ Δ. Γρίβας, ὀκτώ πολιτικοί, εἰς ναυτικούς, ὁ Δ. Μπούμπουλης (26 Ὀκτωβρίου 1848 — 18 Δεκεμβρίου 1878) καὶ οἱ λοιποὶ στρατιωτικοὶ ἀπὸ τοῦ βασιμαῦ τοῦ συνταγματάρχου μέχρι τοῦ τοῦ ταγματάρχου.

Ε'

Ἀπὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ πρώτου συντάγματος μέχρι τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὁθωνος συνεκλήθησαν 7 βουλευτικαὶ περίοδοι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, ὧν αἱ σύνοδοι ἀνέρχονται εἰς 20, ἐξ ὧν μία μόνον ἔκτακτος, ἡ τελευταία. Ἐκ τῶν περιόδων τούτων αἱ πέντε πρῶται συνέκειντο ἐκ 3 συνόδων ἐκάστη, ἡ ἕκτη ἐκ δύο καὶ ἡ ἑβδόμη ἐκ δύο τακτικῶν καὶ τῆς ἐκτάκτου. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου συνῆλθον 14 περιοδοί, ὧν αἱ σύνοδοι ἀνέρχονται εἰς 33, ἐξ ὧν ἑπτὰ ἔκτακτοι. Τὰς πλείστας συνόδους ἔσχεν ἡ ἑβδόμη, τέσσαρας τακτικὰς καὶ δύο ἐκτάκτους καὶ τὰς ἐλάχιστας ἡ τετάρτη, μίαν καὶ μόνην. Ἐἰς τὸ ἄξιωμα δὲ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς ἀνῆλθον 34 βουλευταῖ, ὧν τινες δις, τὸ ὅλον 53 εἰς δηλ. πλέον τῶν συνόδων διότι κατὰ τὴν γ' σύνοδον τῆς Ε' ἐπὶ Ὁθωνος περιόδου ὁ τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1855 ἐκλεχθεὶς πρόεδρος Ἄλ. Κουμουνοῦρος παρητήθη τὴν 28 Ἰουνίου 1856 ὡς διορισθεὶς ὑπουργός καὶ ἐξελέγη ἀντ' αὐτοῦ ὁ Ι. Ζάρκος. Ἐκ τούτων ὁ μὲν κ. Ἄνδρ. Αὐγερινός ἐξελέγη δεκάκις, ὁ δὲ κ. Θρ. Ζαΐμης πεντάκις, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαξ ἢ δις. Τῆς συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου πρόεδρος μὲν ἐξελέγη ὁ Π. Νοταρᾶς, ἀντιπρόεδρος δὲ κ. Ἄνδρ. Μαυροκορδάτος, ὅστις καὶ διηύθυνε τὰς συνεδριάσεις ἕνεκα τοῦ ἐσχάτου γήρατος τοῦ Π. Νοταρᾶ, Α. Μεταξᾶς, Ι. Καλιέτης καὶ Ἄνδρ. Λόντος. Τῆς δὲ 6' ἐν Ἀθήναις Ἑθνικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1862 πρόεδροι ἐξελέγησαν ἀλληλοδιαδόχως οἱ Ζ. Βάλθης, Ἄρ. Μωραϊτίνης, Δ. Κυριακός, Ἐπ. Δεληγιώργης καὶ Ι. Α. Μεσσαρηνέζης. Στ.

Τὸ παρελθόν, τὸ ὅποιον ἦτο ἴσως ὀλιβερώτατον ἐστὶν ἦτο παρὸν, φαίνεται παράδεισος εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν πλέον μέλλον.

Ἐκ τοῦ ἐμμέτρου ἡμερολογίου τοῦ Ῥωμηοῦ ἐκδομένου κατ' αὐτὰς δημοσιεύομεν κατ' εὐμενῆ παραχώρησιν τὸν ἐπίλογον ἐν ᾧ ὁ Φασουλῆς καὶ ὁ Περικλῆς συνδιελέγονται περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μετὰ ποιητικῆς ἐξάρσεως πολὺ διαφόρου τῆς συήθους αὐτῶν εὐτραπέλου στιχηρωθίας. Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Φ.—Σὺν τί φρονεῖς, βρε Περικλῆ, ὁ κόσμος πῶς θὰ γίνη; Π.—Λίγο μὲ μέλει, Φασουλῆ, βουθῶνι δὲν δὲν μείνη. Φ.—Ἐγὼ τὰς δέλτους τὰς σοφὰς τῶν μύντων ἀνοίγων πιστεύω πῶς ὁ ἥλιος ὀλιγον κατ' ὀλιγον θὰ γένη τὴν θερμότητά πῦ ἔχει πρὸ αἰώνων καὶ δὲν θὰ στέλλῃ πλέον φῶς σ'τὴν σφαῖραν τῶν κλαυθμῶν. Τότε δὴ τότε κοπετὸς κ' ὀλουγμὸς πολὺς, θὰ ρίθουν τὰς πορφύρας τῶν γαμὰι εἰ βασιλεῖς, εἰς τοὺς σκηπτούχους Καίσαρας οἱ δοῦλοι δὲν θὰ κῦπτουν, ὁπὸ τὴν γῆν οἱ ἄνθρωποι τὸν πλοῦτον δὲν θὰ κρύπτουν, θὰ λείψουν πόλεμοι δεινοί, στρατεύματα καὶ στόλοι, οἱ δὲ φιλόσοφοι τῆς γῆς κ' οἱ νομοθέται θοοὶ θὰ παύσουν νόμους γραφοντας καὶ εἰς τοὺς δύο Πάλους διὰ νὰ δρέπωμεν ἡμεῖς ἐκάνοθας καὶ τριβόλους. Θὰ λείψουν τὰ πρόνοια κατ' ἀπασαν τὴν κτίσιν καὶ θὰ ταχθῶμεν ἅπαντες εἰς μίαν μοῖραν ἴσην καὶ κόσμους θὰ ζητήσωμεν καὶ χῶρας θερμότερας καὶ θὰ μεταναστεύωμεν εἰς τῶν Τροπικῶν τὰς σφαῖρας, πῦ ἄπειρα μικρόθια ὡς ἄμμος τῆς θαλάσσης, μὲ τὰ ὅποια τρέφεται μυστηριώδης πλάσις, ἀόρατα καὶ ἀγνωστα πρὸ χιλιάδων χρόνων διὰ προνοίας θαυμαστῆς καὶ συνεχῶν ἀγίωνων ἐδημιούργησαν ἕξρας ἡπείρων ἀπεράντων πρὸς τελευταῖον ἄστυλον τῶν δυστυχῶν ἀπάντων. Ἄλλὰ κ' ἐκεῖ ὁ ἥλιος τὴν γῆν δὲν θὰ θερμαίνῃ κ' ἐκεῖ τὸ πᾶν κατὰξῆρον καὶ φύσις παγωμένη, κ' οὐδὲ πυραὶ καὶ κλίβανοι καὶ πάντα τὰ ὄπτα, οὐδ' ἡ μεγάλη κάμινος τῶν παιδῶν τῶν ἐπτά, οὐδ' ἀνθρώπος παντοδαπὸς, οὐδὲ ὄπαι κρατήρων, οὐδὲ Πυριφλεγέθοντες μετᾶλλων διαπύρων, οὐδὲ δυνήθων θερμότητά νὰ δώσουν ἐπαρκῆ, εἰς μᾶτην δὲ θὰ τρέψωμεν πρὸς θερμανσιν ἐκεῖ. Θὰ γίνη μαύρη ἔρημος αὐτὸς ὁ κόσμος πλέον, δὲν θὰ βρυχᾶται ἄγριος ὁ βαθυχαίτης λέων, ὁ μύρμηξ πολυμέριμος τροφήν δὲν θὰ συνάξῃ, θὰ κρυσταλλώσων τὰ βροστὰ καὶ τὰ χανὴ πελαγῆ, παντοῦ θὰ φέρῃ θάνατον τὸ πνεῦμα τοῦ Βαρρά, δὲν θὰ κυλοῦν οἱ χεῖμαρροι ἀφρίζοντα νερά, οὐδὲ θὰ βλέπῃς τοὺς ἄμνους σκιρτῶντας ἐπὶ λόφων, οὐδὲ ὁ ἀκούης μουσικὴν ῥυθμῶν πολυστρόφων, οὐδ' ἔσμα ἢ πτερυγίσμα πτηνῶν καλλικελάδων, οὐδ' ἓνα κἂν δὲν θ' ἄπαντες ἐπὶ τῶν δένδρων κλάδων, οὐδὲ ἄγρῳ πολύκαρπος, οὐδὲ ἀνθοῦσα ῥέχτις, οὐδὲ θὰ καίξ' ἡ Δήμητρα μὲ τοὺς χρυσοὺς τῆς στᾶχης, οὐδ' ἄροτρον καὶ βούκεντρον, οὐδὲ Πανὸς αὐλᾶς, οὐδὲ ἀνθεῶν κάλυκες καὶ σφρίγγος καὶ καυλός, οὐδ' ἄμπελος καλλιθέλαστος κ' ἔργατικὴ κυψίλη, οὐδὲ γλυκεῖα σταφυλῆ, οὐδ' οἶνος, οὐδὲ μέλι, οὐδ' ἔρωσ ἀκτινοβολῶν μὲ τᾶσα καὶ φαρέτραν, πλουσίαν φέρων βλάστησιν κ' εἰς τὴν ἡρώσσαν πέτραν, ἐξωραΐζων τοῦ παντός τὴν φύσιν καὶ τὸ σῆμα, ζωογονῶν τὴν ἄρουραν μὲ τὸ γοργόν του βῆμα, πολύμορφος, πολύχρωμος, μεθῶν, κομπάζων, τέρπων, καὶ ὁπὸ θάμνους ἀφανῆς κ' ὑπὸ βοτάνας ἔρπων, τὸν σπῆρον του τὸν γόνιμον εἰς γῆν καὶ πόντον σπείρων, θεὸς θανάτου καὶ ζωῆς δημιουργῶν καὶ φθειρῶν.

Ἰσὺν δὲ τότε θά εἰπῶ: « Ἄς κλίνωμεν τὸ γόνυ... ὁ ἥλιος ποῦ ἔβρισε καὶ τὸ φῶς αὐτὸς ἐκείνος σήμερον τὰς ἀρχὰς μας παχόνει καὶ σὺμψας καταστρέφεται ὁ κόσμος; ὁ σὸφός. Ὁ κόσμος, εἰς τοῦ Χέρωνος τὸ ἔλεος ἀφήσου... ἢ μόνη σωτηρία σου ἐν τῇ καταστροφῇ σου. Κι' ἂν νέον θάλασσαν καὶ ζώην ὁ ἥλιος σοῦ δώσῃ ἀπὸ τῆν μαζύρην μαζύρην σου τίς πλέον θά σέ σώσῃ; Ἐἰς τὰς ἡμέρας ἄλλοτε αἰώνων ζήμενῆστων, ὁπόταν ἐπροσμένετο δευτέρα παρουσία, προφῆται ὑψονόμενοι ἐπὶ τῆς μελωτικῆς των παντοῦ εὐηγγελίζοντο τὴν ελευθέρην Μεσσία. Κι' ἐπὶ τῆν φῶς ἀνέσπερον εἰς τὴν Ἀνατολήν κι' ἐβλάστησαν ἱκμάς ζωῆς εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνήμα, κι' ἀπὸ τὰ χεῖλη, ποῦ πικρὰν ἐρρόφισαν χολήν, ἐξῆλθε τὸ γλυκύτερον ἀπὸ τὸν κόσμον ῥῆμα. Ἀλλὰ κατέρριψαν πολλοὶ μὲ τοῦ σοφοῦ τὴν πείραν τὸν στέφανον τὸν ἀκανθῶν ἐκ τῆς χριστῆς του κόσμου, καὶ εἰς τοῦ πρώτου μάρτυρος τὴν ἀποκλινον πορφύραν ἀργίσαν οἱ Καίσαρες ἐκάστης νέας Ῥώμης. Ὁ Κόσμος, τρέμων κύττωζε τῶν οὐρανῶν τὸν θόλον, παρῆλλον οἱ τριστόλαιοι τῆς σωτηρίας χρόνοι, κι' ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας σου ἢ χειροτέρα ὄλων, ὑπῆρξε μία πάντοτε... ἢ ἀρετῆ σου μόνη. Τὸ ἅγιόν τῆς εἰδωλον ζείποτε κρατῶν, κατεκυλιόθη ὡς τυρλῆς εἰς βόρθερον παχύν, ὁ δὲ ἀραχνούρατος τῆς ἀρετῆς χεῖτων, βορθερον φέρεε στίγματα εἰς πᾶσάν του πτυχῆν. Ὁ ἄνθρωποι, ὁ ἥλιος τὸ φῶς του δὲν πᾶς στέλλει, καὶ πᾶς προφῆτης ἔπαυσε Μεσσία; ἢ ἀναγγέλλη. Ἀπόδοτε τοῦ πνεύματος τὴν τόσην εὐστραφίαν πᾶσαν ἰδέαν ἀγαθοῦ, ὠραίου, ἀληθείας, ἀπόδοτε ἔς τὸν οὐρανὸν τὴν ζείδωρον σοφίαν, ὁπόσην τοῦ ἐκέλευσε διὰ τοῦ Προμηθέως! Ἀυτὰ θά λέγω ἔς τῶν θνητῶν τὴν τόσην συμφορῆν, ὅθ' βλέπω δὲ τριγύρω μου τὴν πλάσιν νεκρομένην, καὶ τόσην θά αἰσθάνωμαι ἀνέκφραστον χεράν, ὅσην ὁ Νέρον θεωρῶν τὴν Ῥώμην κατομένην.

Γεωργίος Σουρμε.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΗΝ

Αἱ ἐλθετικαὶ ἐταιρίαι τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς εἶχον πρὸ καιροῦ ἀποφασίσει νὰ ἐγείρωσι δι' ἐθνικοῦ ἐράνου ἀνδριάντα εἰς τὸν πρωταυγὸν τῆς ἐλθετικῆς ἐλευθερίας Γουλιέλμον Τέλλον. Μεθ' ὅλας ἄμως τὰς ἐνεργείας αὐτῶν αἱ ὄλοι εἰσφοραὶ μέχρι τοῦδε δὲν ὑπερέβησαν τὰ 1206 φράγκα καὶ 50 ἑκατοστά. Τοῦτο δὲ πρόερχεται ἐκ τῆς ὀλονὲν ριζουμένης ἰδέας ὅτι ὁ Τέλλος εἶνε πρόσωπον πλασθὲν ὑπὸ τῆς παραδόσεως. — Πρώτοις αὐτογράφων ἀξίων λόγου ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ. Μεταξὺ ἄλλων ἐπωλήθησαν: ἀντὶ 155 δραχμῶν ἐν γράμμα τοῦ Φραγκλίνου πρὸς ἀνεψιῶν του, ἀντὶ 435 δραχμῶν ἕτερον γράμμα τοῦ λόρδου Νέλσωνος πρὸς τὸν Βάλτερ Σκὸτ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2. μαΐου 1803 γραφὲν ἐπὶ τοῦ πλοίου Βικτωρία, ἀντὶ 430 δραχμῶν ἐν αὐτόγραφον τοῦ Βάλτερ Σκὸτ, ἀντὶ 535 δραχμῶν ἐν αὐτόγραφον τοῦ ποιητοῦ Σέλ-λεϋ; καὶ εἰς ποικίλας τιμὰς ἄλλα αὐτόγραφα τοῦ Βολταίρου, τοῦ Δίκενς, τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ, τοῦ Δαρσέλη ἀκριβώτερον δὲ πάντων ἐν γράμμα τοῦ Βύρωνος ἀντὶ 950 δραχμῶν. — Προκειμένου νὰ γείνη μέγας χορὸς δημόσιος ἐν Κιγκινιάτῃ τῆς Ἀμερικῆς καὶ μὴ ὑπάρχοντος κατα-

λήλου πρὸς τοῦτο οἰκοδομήματος, ἀπεφασίσθη νὰ γείνη ὁ χορὸς ἐντὸς καιροῦ τὸν ὁποῖον ἐνοικίασαν πρὸς τοῦτο. Καὶ καμμίαν ἀντίρρησην δὲν προεβλήθη ἀπὸ τοῦς εὐλαθεῖς καὶ ὁ χορὸς ἔγεινε καὶ ἐπέτυχε πολὺ.

— Ἐν γένει μὲν ἐκ τῶν ἀνά τὴν Ἑυρώπην οἱ ταχύτεροι σιδηροδρομικοὶ συρροὶ εἶνε οἱ τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' ὑπάρχει μία γαλλικὴ γραμμὴ ἢ μεταξὺ Ὀρλεάνος καὶ Παρισίων ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ταχὺς συρροὸς τοῦ Βορδῶ διατρέχει 1540 μέτρα κατὰ λεπτόν ἦτοι ὅσα ἐπὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης γραμμῆς.

— Ἀγγλος ἐπιστήμων ὁ κ. Θωμάς Τσελδὲ ἐπανελθὼν ἐκ ταξιδίου εἰς Κίβαν ἐλόμισε φωτογραφίας τῶν ἀρχαιοτάτων ἀστρονομικῶν ὀργάνων, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Πεκίνου. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶνε τοῦ ἔτους 1270 μετ' ἐξαίρετου τέχνης κατασκευασμένα ἐξ ἀριζήλου, διατηροῦνται δ' ἐν ἀρίστη καταστάσει μέχρι τῆς σήμερον.

— Καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ ἤρξατο λειτουργεῖν τὸ τηλεφῶνον δημοσίᾳ τηλεφωνικὴ γραμμὴ συνδέουσα δύο πόλεις ἀπεχούσας 160 χιλιάμετρα τὴν Ἰοκοάμαν καὶ τὴν Σιζουόικαν.

— Ἐν τῷ ναῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ ἐστήθη γινώσκτιον ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων. Πρὸς ἐγκαινίαν δ' αὐτοῦ παρεκλήθη ὁ Γκουῶ νὰ συνθέσῃ πανηγυρικὸν τι μέλος, τὸ ὁποῖον θά ψαλῆ ὑπὸ 4000 φωνῶν.

— Ἐκλείσθη τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὀθησοῦ ἐνεκα ταραχῶν τῶν φοιτητῶν.

— Κατὰ τινα ἀγγλικὴν στατιστικὴν ἢ ἀναλογία τῶν γάμων ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1888 ὑπῆρξεν ἀκριβὴς ὁποία καὶ κατὰ τὸ 1887 ἦτο 14,2 ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Πρὸ τοῦ 1866 ἢ ἀναλογία ἦτο 17,5, ἀλλ' ἔκτοτε ἤρχισε νὰ καταβαίνει.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ὅταν μίαν γυναῖκα δὲν τὴν ἐννοοῦν ὁ εἰπῆ ὅτι αὐτὴ δὲν ἐννοεῖ τοὺς ἄλλους.

Ὅταν γείνη ζηλότυπος ὁ ἔρωσ ἀποκτῆ ἑκατὸν ὀφθαλμοὺς ὡς ἄλλος Ἄργος Ἄλλ' ἀπὸ τοὺς ἑκατὸν αὐτοὺς ὄψε οἱ δύο δὲν βλέπουν καλά.

Ἄν δὲν εἶχεν ἐλαττώματα ὁ ἄνθρωπος δὲν θά ἔβλεπε μὲ τόσην χαρὰν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἐξ ἑός: Ποῦ εἴσθε τώρα εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν; Ἀνεψιός: Ἀρχίσαστε τὰ πουλιά. Ἐξ ἑός: Καὶ ποῖο πουλι προτιμῆς ἀπ' ὅλα; Ἀνεψιός: Χήνα ψητὴ μὲ πατάτες.

Μήτηρ καὶ κόρη. — Νὰ σοῦ πῶ, κόρη μου, αὐτὸς ὁ νέος ποῦ μιλοῦσε τόσην ὄραν μαζί σου δὲν σου εἶπε κανένα γλυκὸν λόγον, τίποτε ποῦ νὰ δεῖχνη πῶς θά ἐπιθυμοῦσε νὰ σέ πάρῃ; — Ὅχι, μητέρα, μόνον μ' ἐρώτησεν ἂν ἔχῃς σκοπὸν νὰ συγκατοικήσῃς μαζί μου ὅταν παρδρευθῶ.